

APOSTOLUL

Revista Asociației Învățătorilor din Județul Neamț

Inchinat învățătorilor din județul Neamț
căzuți pe câmpul de onoare

Redacția: Casa Învățătorilor, Str. Petru-Rareș 54, Piatra-Neamț

17.586

Apostolul

Revista Asociației Invățătorilor din Județul Neamț

Director: MIHAIL AVADANEI

FONDATORI:

C. Luchian, V. Gaboreanu, V. Scripcaru, Eufrosina Manoliu,
V. Andrei, C. Turcu, Alexandru Gheorghiu, Mihail Avadanei,
† D. Hogeia, Teofan Macovei, M. Stamate, I. Rafail, I. Stroia.

COMITETUL DE REDACȚIE:

CONS^r. TH. PRICOP

VASILE SCRIPCARU

D. A. GHEORGHITĂ

PETRE BUTNARU

M. DAVID-GHINDĂOANI

CONSTANTIN TICA

MIHAIL AVADANEI

Secretar de redacție: Constantin Tica

P. 11
34

An. VIII. Nr. 5

Nu se impru-
mută acasă.

MAI 1942

APOSTOLUL

Revista Asociației Invățătorilor din Județul Neamț

Director : *Mihail Avadanei*

BIBLIOTECA
JUDEȚEANĂ
NEAMȚ
Fond „G.T.K.”

Invățători ai poporului

și eroi ai Patriei.

Duminică 22 Iunie 1941, când M. S. Regele și Conducătorul Statului Român au dat ordin armatelor să treacă Prutul, pentru desrobirea fraților și crucii de sub stăpânirea bolșevică, invățătorii copiilor noștri au schimbat tocul și cartea cu arma biruitoare. Tot Neamul s'a regăsit și și-a încordat forțele, năvălind ca un iureș peste stăpânitorii fără lege, care ne călcaseră pământul și ne subjugaseră frații. Invățătorii, care pregătiseră până atunci copiii și poporul în spiritul dreptății, pe care trebuia să ne-o luăm, au lăsat aceste griji invățătoarelor și celor mai în vârstă și-au plecat la datoria de ostași.

În sufletul lor, mai mult decât al oricărui altii, a vibrat mai puternic chemarea Neamului de a lupta și a ne jertfi, pentru reîn-tregirea hotarelor încălcate cu un an înainte. Invățătorii trăiesc toată viața în cel mai curat mediu sufletesc al Neamului; între copii. Deaceia ei sunt veșnic tineri și plini de avânt, gata de orice jertfă pe altarul Patriei. Tot timpul, ei învață cu copiii, istoria țării și sădesc în sufletele acestora recunoștința pentru acei ce s'au jertfit spre a impune lumii gloriosul nostru trecut și spiritul dreptății noastre, pe care oridecâte ori este nevoie, toți fiii patriei suntem datori a o apăra. Acum ei au plecat să creeze, cu jertfa lor, istoria.

Și-au asigurat, alături de ofițerii activi ai armatelor noastre și de bravii soldați, locul de onoare.

17586
3523

BIBLIOTECA
DOCUMENTARA
ORAȘUL FIATRA NEAMȚ

În chip simbolic, primul căzut dintr'un regiment de dorobanți a fost învățătorul Plot. T.R. Nicolae Tanasă din jud. Roman, iar cea din urmă jertfă în fața Odesei a fost, de asemeni, învățătorul Vasile Vlad din Tg. Neamț.

Învățătorii trăiesc, în fiecare clipă, din activitatea lor, idealul național. Cu bună dreptate scria cândva D-I Pamfil Șeicaru directorul ziarului Curentul: „Ceva din dogoarea sentimentului național, care animă pe învățători, există în fiecare ostaș al țării“. Copilul de mic este încredințat învățătorului care-l inițiază în istoria Patriei și-i aprinde în suflet sentimentul iubirii de Neam și Tară, până la jertfă. Când tânărul își croiește drum în viață, educația național-patriotică i-o face tot învățătorul, care este și instructor la premilitari; iar, mai apoi, ca gospodar cu răspundere în sat, tot învățătorul întreține flacăra vie a trăirii sentimentului național, prin acțiunea Căminelor Culturale.

Trăind permanent în slujba Patriei și având răspunderea cultivării sentimentului de iubire față de ea în sufletul poporului, învățătorii au dat și de această dată exemplu viu al trăirii celor propovăduite, jertfindu-se cu seninătate pentru victoria armatei care asigură gloria Patriei.

Mulți dintre ei au căzut, poate, alături de acei pe care-i învățase mai înainte, că viața noastră trebuie să fie închinată și când e nevoie jertfită, Patriei; ce exemplu frumos au dat! Să încărungi propovăduind iubirea de Tară și Neam și să sfârșești dând supremul exemplu al jertfei de sine. De câte ori stând în fața morții nu vor fi vorbit flăcăii satelor noastre, cu învățătorii lor, amintindu-și de timpurile când astfel de lucruri le erau numai povestite; acum le trăiau din plin și înseninându-se cu gândul de a fi la înălțimea înaintașilor, porneau în chiote să înfrunte moartea, pentru Patrie. Ei s'au jertfit cu conștiința senină că asigură Patriei un viitor strălucit și că așa trebuie să-și înțeleagă viața orice fiu al Neamului. Ce-ar însemna viața noastră dacă n'ar fi pusă în slujba Patriei care este veșnică? Numai acel Neam își poate asigura un destin glorios, ai cărui fii înțeleg să se jertfească pentru idealurile lui veșnice.

Activitatea eroică a ostașilor pe câmpul de luptă și munca fără răgaz a celor rămași acasă, în perfecta armonie de colaborare, este preocuparea de orice clipă a învățătorilor poporului.

În toate vremurile grele pentru Neamul nostru, învățătorii au fost acei care s'au identificat cu idealurile permanente ale Patriei și au chezășuit în fața slăbiciunilor tuturor, acțiunea de redresare.

Permanent în slujba Patriei și senin în fața morții pentru ea, stă numai acela care are dezvoltat sentimentul solidarității naționale și simte în fiecare clipă prezența comandamentului patriotic, care-i impune o anumită viață.

Această viață morală, activă și conștientă de scopurile pentru care trăiește, înfrânge în fiecare individ orice tendință de a fi abătut de pe calea care se confundă cu idealurile permanente ale neamului din care face parte.

Învățătorii poporului, dintre care atâtea sunt astăzi eroi ai Patriei, prin chemarea ce au simțit în sufletele lor, când și-au ales această misiune și prin viața ce duc în fiecare zi, sunt fiii ai Neamului, a căror drum în viață se confundă cu mijloacele prin care o națiune se poate ridica, realizându-și toate idealurile.

În toate satele țării noastre, ei muncesc fără răgaz la ridicarea și consolidarea acestora, pregătind sufletul tineretului în mândria de a fi și a rămâne complet stăpâni pe pământul și destinele Patriei noastre.

În momente când țara o cere, jertfa pentru gloria și dreptatea ei este pentru învățători ceva firesc, care sdruncină prea puțin toate planurile lor de viață personală, fiindcă viața lor însăși este înglobată în cea a Neamului.

Pentru ei viața are sens numai dacă servește unor idealuri care trec peste marginile unei vieți individuale.

Până acum, din aproape 800 de învățători câți are județul Neamț, 38 s'au jertfit eroic pe câmpul de onoare în lupta contra bolșevismului, care amenință întreaga civilizație a lumii și în primul rând țara noastră.

Orice jertfă va mai fi necesară pentru asigurarea victoriei depline, învățătorii vor face-o cu mândrie și devotament, având conștiința împăcată a datoriei împlinite, numai atunci când la tot ce a fost necesar pentru gloria și demnitatea Patriei, ei au contribuit în cea mai mare măsură.

Învățătorii ai poporului în timp de pace și eroi ai Patriei în timp de război, dascălii au fost, sunt și vor fi întotdeauna la datorie, gata de jertfă pentru Neam și Țară.

Mulți dintre ei, cari n'au avut prilejul să se jertfească total pe câmpul de onoare, călesc și astăzi, în satele noastre sufletele copiilor și poporului, cu fapturnile amputate: unii își mai pot privi clasele și țara numai cu câte un ochi, alții se sprijină numai pe câte un picior, iar unii întind părintește către copiii țării numai câte o mână.

Și aceștia ca și toți care sunt întregi stau gata să urmeze cu seninătate exemplul strălucit al acelor, atât de dragi nouă, care s'au jertfit cu avânt și abnegație, contribuind la victoriile de arme ale armatelor Române, ce vor constitui cea mai glorioasă pagină din istoria noastră.

Frumusețea jertfei învățătorilor căzuți pe câmpul de onoare al Patriei va fi întotdeauna mândrie și exemplu viu, pentru cei ce vor rămâne să-și închine, peste veacuri, viața Patriei și Neamului.

Mihail Avadanei

Biserica și eroii neamului.

Poporul Român, rezultatul fericit al amestecului Romanilor cu Dacii, a moștenit dela cei dintâi vitejia și dela cei de al doilea hărnicia; iar ca o încununare a acestor daruri, Părintele ceresc a semănat în inima lui credința creștină, care l-a înobilat, dar l-a și întărit ca să poată înfrunta nesfârșitele asuprii ce s'au abătut asupra lui peste vremi.

Nu este popor pe lume, care să-și aibă o mai dreaptă stăpânire asupra locului ce-i alcătuiește țara, decât poporul Român; și iarăși, nu este popor pe lume care să știe să-și apere țara mai bine decât poporul nostru.

Istoria mărturisește cu prisosință aceasta.

Uitămii ani, au adus asupra întregii omeniri atâtea învrăjbiri și prefaceri, atâtea uneliri ale satanei și atâtea tulburări, încât era peste puțină ca noi să fim ocoliți de prăpăd. Dumnezeu ne-a certat pentru moleșala în care căzusem, dar ne-a trimis la vreme pe salvatorul Conducător MAREȘALUL IOAN ANTONESCU, care luând comanda, a știut să restabilească ordinea în lăuntru și în unire cu victorioasa armată germană, să restabilească granița dela Răsărit până unde locuiesc de veacuri frații noștri moldoveni.

„Vă ordon să treceți Prutul“ a comandat oștirilor noastre Mareșalul la 22 Iunie 1941. A fost comanda care a înseninat și umplut de bucurie întreaga suflare românească. Onoarea jignită a scumpei noastre oștiri, avea prilejul să fie reparată. Cu un iureș le-a gendar au pornit ostașii lui Hristos împotriva întunericului din Răsărit. Vitejia cu care au înfruntat ostașii noștri toate rezistențele satanice ale bolșevismului, nu se poate descrie prin cuvinte. Îmi amintesc cu câtă nerăbdare așteptam, ceas de ceas, vești de pe front și cu câtă bucurie primeam comunicatele, scurte dar cuprinzătoare, că ostașii noștri înaintează fulgerător. În mai puțin decât ne-am fi așteptat, onoarea armatei și drepturile neamului nostru spre Răsărit au fost reparate.

Dar . . . , pentru aceste reparații a fost nevoie de jertfe. O parte din cei mai buni fii ai Patriei au primit cunună de Erou, pecetluituind cu sângele lor, pământul readus la sânul patriei mame.

Cum în primele zile ale Creștinismului, sângele mucenicilor a

pecelluit pentru veşnicie credinţa creştină, aşa eroii din vremea noastră au pecelluit pentru totdeauna hotarul nostru spre Răsărit.

Lor li se cuvine toată recunoştinţa.

În vremea persecuţiilor, creştinii se adunau în jurul mormintelor martirilor spre a se întări în credinţă şi în practicarea virtuţilor care împodobiau viaţa sfinţilor; noi să cercetăm neconţinut mormintele Eroilor, să povestim vitejia lor şi să le urmăm credinţa.

Şi aceasta cu atât mai mult cu cât lupta nu s'a terminat.

O clipă de reculegere şi de pioasă amintire pentru cei scumpi dispăruţi şi îndată după aceasta, hotărârea nestrămutată ca uniţi în cugete şi simţiri, să continuăm lupta, care şi unde Ţara ne rândueşte, până la deplina revindicare a sfinţelor noastre drepturi şi până la biruinţa desăvârşită a Sf. Cruci.

Cu Dumnezeu înainte.

Econom I. C. Manollescu

Protoiereu

Scrisoarea lăsată de locotenentul Gheorghe Savinescu, soției și co- piilor săi.

9 Septembrie 1941

DRAGĂ ANETĂ ȘI DRAGI COPII,

Vă scriu această scrisoare în ziua ta Anetă, de pe pământul Ucrainei, la vreo 10 km. de Odesa, stând într'o groapă pentru a fi feriți de bombardamentul aviației și artileriei inamice. În această situație, departe de voi cu trupul, dar cu sufletul lângă voi, țin să vă felicit, urându-vă ani mulți și fericiți, rugând pe Dumnezeu și Sf. Ana să vă întărească trupește și sufletește pentru a putea răzbate prin viață, în cazul când eu aș fi fost rănit de moarte și deci n'aș mai putea să vă fiu de nici un ajutor în viață !...

În acest caz să nu vă pierdeți curajul, ci să fiți mândri că soțul și tatăl vostru și-a dat viața pentru Țară, Rege, Credință, Civilizație etc. Ca ajutor material vă veți bucura de pensia mea militară și civilă, dacă dă Dumnezeu victoria finală a Axei și a aliaților ei, astfel ca ființa statului să nu fie pierdută, lucru de care eu nu mă îndoiesc !... Ceea ce țin mai mult prin prezenta scrisoare, este nu atât să vă asigur prin ea existența voastră materială, cât cea morală: curajul, încrederea în voi, astfel ca toate pledicile ce vi s'ar lvi în cale să le puteți înlătura în lipsa mea.

Tu Anetă trebuie pentru aceasta să fii mai bărbătoasă, să privești viața cu aceeași bărbăție pe care ai avut-o când ți-ai făcut operațiile de boală și pe care curaj eu l-am admirat pentru o femeie ca tine !...

Voi dragi copii trebuie să ascultați pe mama voastră, pentru a nu-i răpi, prin supărări, puterea de muncă, lucru care dacă vi l-ați permis până acum fiind mai mici și a fost socotit un păcat, dar în lipsa mea și fiind mai mari, ar fi socotit ca o crimă.

Eu în viață v'am iubit pe toți, în felul cerut de legile vieții. Pe tine Anetă cu dragoste de soț, iar pe voi Măgduță și Cornellu, cu dragoste de părinte. Nu mai zic de Florica pe care am adorat-o fiind cea mai mică și socotind-o ca îngerul păzitor al casei! Ea nu-și dă seama de această scrisoare și de aceea rog să o păstrați ca amintire și pentru ea, rugând totodată pe Dumnezeu să facă așa fel ca scrisoarea să nu fie socotită drept testament!...

În cazul totuși când acest lucru se va întâmpla, poartă pe copii în școală ca să-și poată asigura un viitor, iar pe Florica cel puțin la o școală profesională, lăsând-o în gospodărie, pentru a o avea și ca un sprijin la bătrânețe. Aș fi foarte supărat pe cealaltă lume, dacă aș vedea că mă plângeți mereu, că mă regretați mereu. Acestea le-am urit căci paralizează voința și puterea de muncă.

Fiiți deci încrezători în steaua voastră, căci oricât ați trăi de mult, în fața veșniciei e tot o clipă; așa încât odată ne vom vedea iarăși împreună. Aș fi supărat dacă această scrisoare ar fi în casă prilej de durere și lacrimi. În acest caz prefer să fie ruptă și dată pe foc!

Aceleași sentimente de dragoste am purtat și față de părinți și frați, surori și cununate. În cazul când vor citi vreunul dintre ei această scrisoare, vor vedea că mi-am adus cu drag aminte și acum de ei, rugându-i să vă fie de ajutor în viață!

În special, iubitul meu frate, Nicu, țin să știu că l-am avut întotdeauna ca o pildă a vieții mele, l-am iubit și i-am prețuit întotdeauna dragostea arătată în orice împrejurare. Dacă la vreunul din ei i-am greșit cu ceva, îi rog să mă ierte!

Se poate întâmpla ca la citirea acestei scrisori să fiu numai rănit, așa încât nu trebuie interpretată aducerea cuferului acasă ca dispariția mea!...

Dragă Anetă primește sărutări dela mine și mulțumiri pentru credința ce mi-ai arătat. Deasemenea și voi copii primiți sărutările și dragostea mea, mulțumindu-vă pentru felul cum m'ați iubit, respectat și ascultat. Ascultați-mă și mai departe. Ajutați-vă și iubiți-vă între voi, așa cum ne-am ajutat și iubit noi, frații și surorile dela Grumăzești.

N. B. Am lăsat inelul și stiloul în portofel ca amintire!...
Sărutări de mână la părinți și salutări la rude și prieteni.

Gheorghe Savinescu

În noaptea de 19 spre 20 Septembrie 1941, la Dainic, în fața Odesei, comandantul unui pluton de infanterie primește ordinul să recunoască poziția pe care trebuia să o ocupe cu plutonul. După cum reiese din mișcătoarea scrisoare adresată fami-

Gheorghe Savinescu

liei, era frământat de presimțirea apropiatului sfârșit. Totuși simțul datoriei a fost mai tare decât instinctul de conservare și a plecat împreună cu încheietorul său de pluton. Obercâind prin beznă nopții și recunoscând terenul, căci abea în ziua aceea venise în prima linie, au căzut în mâinile rușilor. După o zi, în urma unor atacuri crâncene, rușii au fost respinși, iar pe terenul cucerit

dela ei s'au găsit două cadavre oribil mutilate. Erau locotenentul Gh. Savinescu și elevul plutonier Vasile Catană, plecați noaptea în recunoaștere.

Ce s'a petrecut în noaptea aceea grozavă cu locotenentul Gh. Savinescu și elevul plutonier Vasile Catană nu știe nimeni, căci, prin moartea lor de martiri, au dus taina în mormânt cu ei: E sigur că li s'au cerut informațiuni despre trupele noastre, dar ei, ca vrednici urmași ai soldaților lui Tepeș și Ștefan, au preferat moartea în cele mai grozave chinuri, decât să spună un cuvânt. Trupurile lor chinuite odihnesc acum în cimitirul dela Iosefstal, în apropierea Oțesei, iar sufletele lor în ceruri în lungul șirag al sfinților și al martirilor acestui neam. De acolo, ne-or muștra când păcatele și slăbiciunile noastre vor pângări jertfa lor și se vor bucura atunci când ne vom arăta vrednici de ea.

Gheorghe Savinescu s'a născut la anul 1900, în satul Grumăzești din județul Neamț, ca fiu al cântărețului Petre Savinescu. Școala primară a făcut-o la Tg. Neamț, la institutorul Cosmovici, apoi s'a înscris la liceul „P. Rareș” din Piatra-Neamț, unde a urmat 4 clase. S'a înscris apoi la Școala Normală din Botoșani pe care a terminat-o în 1918, obținând la examenul de capacitate media 8,50.

Până la satisfacerea serviciului militar a peregrinat prin o mulțime de sate: Grumăzești, Plotun, Curechiștea.

După terminarea stagiului militar a fost numit la școala de băieți din Negrești unde a funcționat până în 1923, când s'a transferat în Ghindăoani, unde în 1924, se căsătorește cu colega Ana Cuceș. După 1924 se stabilește definitiv în Crăcăoani, de unde era soția sa. Pe oriunde a trecut însă, a lăsat dăre de lumină și amintiri frumoase. Căci Gh. Savinescu, cu firea lui veselă și veșnic pornită spre glume, avea marele dar de a se face iubit de săteni. Dar nu numai de ei, ci de toți cu care venea în contact.

Deaceea, când s'a aflat de vestea morții lui, multe inimi au sângerat, mulți ochi s'au înecat în lacrimi. În biserică din Crăcăoani, devenită cu totul neîncăpătoare plângeau de-avalma: femei și copii, bătrâni cu plete albe și bărbați în toată firea. Gheorghe Savinescu le-a meritat din plin aceste lacrimi, căci a fost un om cu suflet bun și-a iubit în mod sincer pe țărani. Cu inteligența și puterea lui de muncă ar fi putut foarte ușor să se transfere la oraș, să ocupe locuri mai înalte în erarhia învățământului. El a preferat însă să trăiască simplu și modest în mijlocul țărănilor lui dragi, fiindu-le îndemn nu numai cu vorba ci și cu exemplul. Căci, gospodăria pe care și-a întemeiat-o cu muncă dărză și cu prețul atâtor privațiuni, poate fi de exemplu nu numai pentru țărani din Crăcăoani, ci și pentru colegi.

Dar nu numai ca gospodar putea fi Gheorghe Savinescu, exemplu pentru colegii săi, ci din toate punctele de vedere. A fost tot timpul director de școală și președinte de cerc cultural, dar niciodată nu s'a purtat cu colegii decât ca un frate mai mare și mai bun. Chiar dacă se iscau unele animozități — inerente într'un domeniu unde critica e obligatorie — el avea întotdeauna tactul necesar să împace lucrurile.

Inzestrat cu o voință dâră, prin care a răzbătut prin toată puzderia de necazuri pe care Dumnezeu i le-a presărat din belșug în cale, el știa să înțelegă să îmbrăbățească pe cei încercați de soartă, știa să insuflă încredere celor ce șovăiau. De aceea el n'a fost numai părintele propriilor lui copii — al Măgduței, al lui Corneliu și al Floricăi — pe care îi iubea cu dragoste adâncă dar luminată, ci a fost ca un părinte pentru toți cei încercați de soartă.

Coleg drag și scump! De-acum, de câte ori voi trece prin Crăcăoani, nu-mi va mai răsări în cale silueta ta sveltă și dâră, nu-ți voi mai auzi glasul tău plin de încurajare, atunci când vicisitudinile vieții mă vor copleși!

Peste depărtările ce ne despart îți făgăduiesc să-ți păstrez aceeaș frumoasă amintire și voi avea grija să fac așa fel ca numele tău să strălucească pe frontispiciul școlii pe care ai servit-o cu dragoste și vrednicie.

Mihai Cojocaru.

De nimeni nu poți scri mai greu în astfel de împrejurări, decât despre prieteni, căci îți lipsește liniștea și seninătatea necesare evocării. Peste strădaniile de sistematizare a faptelor și a ideilor năvălește înpetuos puhoiul amintirilor. Sub izbirea lui ideile se

Mihai Cojocaru

Învălmășesc, focul șovăie și ochii ți se umezesc. Și totuși trebuie să te birui, să-ți înfrânghi emoția, să scrii. E ca o poruncă, e o datorie sfântă, căci dacă și tu, cel ce i-ai fost prieten îl vei da uitării, ce vor face ceilalți? Și totuși nu cunosc o datorie mai grea mai sfâșietoare, decât aceea de a face panegiricul prietenului tău.

Mihai Cojocaru a fost un învățător de elită în adevărata accepțiune a cuvântului. Deși n'a avut norocul să urmeze cursuri universitare, totuși, prin marea lui pasiune de citit și-a însușit o cultură cum nici mulți din cei cu titluri academice nu au. Nu numai o cultură profesională, pedagogică, ci o cultură generală armonică și multilaterală.

Era acasă la el în toate domeniile, dar iubea cu predilecție filozofia, arheologia, filologia și vechea pictură bisericească. Era un mare admirator și conuscător al lui Pârvan, cece l-a făcut să se intereseze cu pasiunea de săpăturile arheologice din jud. Neamț, în special de cele dela Isoare. Pentru dânsul pământul era ca o carte, ca un roman pasionant, iar brazdele lui, paginile în cari citea cu ușurință întâmplările epocilor pierdute în negura milioanelor de ani. Articolele lui despre săpăturile arheologice din jud. Neamț, publicate în „Petrodava“ și „Preocupări Didactice“, o dovedesc cu prisosință. Cu cât a voit și cu câtă pasiune îmi vorbea el despre descoperirile făcute de dânsul la „Hornuri“, în Dobrenii lui dragi!

O pasiune egală dacă nu chiar mai mare avea pentru filologie, pentru procesele de transformare a limbii, pentru legăturile ei cu regiunea.

A colaborat la dicționarul pe care îl elaborează Institutul de Filologie din Cluj, de sub direcția D-lui Prof. Sextil Pușcariu. Contribuția lui a fost așa de prețioasă încât Academia de Folclor a acestui institut, i-a acordat, în 1932, premiul II.

Dela profesorul I. D. Ștefănescu, acest mare îndrăgostit al culturii religioase și al vechei picturi bisericești, ale cărui lucrări le citea cu patimă și pe care îl asculta fericit, oridecâte ori avea prilejul, a căpatat o nesfârșită dragoste pentru mănăstiri și pentru comorile de artă ce ascund.

Prin 1932, împreună cu regretatul profesor de pedagogie, Ioan Drăgan și cu alți îndrăgostiți ai condeiului a înființat revista „Petrodava“. A fost apoi colaborator harnic al revistelor „Preocupări Didactice“ și „Apostolul“ unde, de obicei, se ocupa cu recenzarea publicațiilor și cărților apărute. Aici condeiul lui se transforma în bisturiu, iar el în chirurg și rezultatul era întotdeauna al operației reușite. Dacă, cum se întâmpla de multe ori, după această operație pacientul sucombă, nu era vina lui.

S'ar putea crede că toată această impetuoasă risipă de energie, în domenii atât de variate, nu se putea face decât în detrimentul preocupărilor profesionale. Eroare profundă! Activitatea lui școlară și extrașcolară din Dobreni, comuna lui natală, a lăsat dăre adânci și luminoase. A avut norocul să intre pe un ogor bine desțelenit de înaintașii săi, cari n'au fost alții decât tatăl său, învățătorul Gh. Cojocaru, unul din pionerii învățământului primar din județul Neamț, vestit prin dragostea lui pentru

flori și pomi și care a contribuit la răspândirea pomilor în acest județ ca o cameră agricolă.

Biblioteca din Dobreni a fost, sub conducerea lui Mihai Cojocaru un focar viu de lumină, nu numai un dulap frumos cu cărți curate și simetric aranjate.

Cu ajutorul bibliotecii și a șezătorilor a strâns în jurul său într'un adevărat buchet, tot tineretul satului și a organizat astfel acel admirabil cor religios, a cărui faimă se dusese în toate satele din jur. Cu plecarea lui la școala de aplicație din Piatra-N. corul s'a desorganizat, membrul lui rămânând însă cu amintirea neuitată a zilelor în cari sub conducerea lui „Domnu Mihai“ ritlicau în slavă biserica. Iar când vor fi bătrâni, în clipele de nostalgie, vor povesti cu mândrie și duloșie copiilor lor: — „Hei, când cântam noi cu D-nu Mihai“... La școala de aplicație din Piatra-Neamț — pe care a terminat-o în 1937, când și-a luat gradul I — a depus aceeași muncă ordonată și conștiințioasă.

Ca o incununare a acestel prodigioase activități, în Octombrie 1940 este numit inspector școlar al județului Neamț. Deși a funcționat numai câteva luni, a lăsat totuși și aici urme de lumină și gospodărie. Spirit ordonat și sintetic, a lucrat imediat o serie de grafice și baremuri din care puteai să-ți dai imediat seama de starea învățământului din județul Neamț.

Făcând apel la contribuția învățătorilor, a făcut inspectoratului județean un mobilier corespunzător, căci cel existent era impropriu și de împrumut

El a căzut ca un viteaz în împrejurimile Căărășilor Basarabiei, apărând cu prețul vieții sale pământul străbun, pe care îl tubea cu atâta pasiune și mănăstirile lui dragi și credința creștină. În sufletul lui Neamul nu era numai o vorbă goală ci o noțiune plină de înțelesuri mari și sfinte. Deaceea, acolo în depărtările astrale unde se află acum el nu e singur. A fost primit cu brațele deschise de toți acei cari și-au jertfit tinerețea lor să dea Neamului destin de glorie și înălțare.

Salută-i și din partea mea dragă Mihai! Salută-i pe toți acei pe cari i-am iubit mai mult decât ori-ce pe lume și spune-le că cea mai fericită clipă a vieții mele, va fi aceea când voi putea să-i întâlnesc.

Atunci desigur că tu-mi vei țesi înaintea cel dintâi, iscodindu-mă ca de obicei: „Ce-ai mai scris? Ai citit cutare carte?“ Eu însă îmi voi pleca rușinat privirile, căci, dacă până acum se mai întâmpla câte odată să fi citit și eu cartea despre care mă întrebai, sau să fi scris ceva care să-ți placă, acum, iată, n'am pulul scrie cartea pe care tu ai scris-o cu propriul tău sânge, „Cartea morții pentru Țară“.

Dar vei zâmbi și mă vei ierta, căci tu știi că nu din lașitate n'am scris această carte.

Vasile Catană.

A căzut în aceeaș noapte sinistră de 19—20 Septembrie 1941, împreună cu Gh. Savinescu care îi era comandant de pluton și a îndurat aceleași chinuri de martir. A fost găsit cu mîschii pieptului și ai spatelui sfărtecați în fășii lungi. S'au cutremurat pînă în adîncul ființei lor toți cei ce l-au văzut și s'au grăbit să-i acopere trupul martirizat cu mașlăua să nu mai vadă și alții de cîtă satanică sălbătăcie e capabilă ființa umană, crescută în ideologia iudeo-comunistă.

Dacă Gh. Savinescu, comandantul și camaradul său de martiragiu, abea atunci intrase în prima linie de luptă, elevul plutonier Vasile Catană a fost în primele rînduri din prima zi de războiu.

A luat parte la numeroase atacuri, totdeauna în fruntea grupeii sale, în locul cel mai primejdios, conducându-i cu pricepere și veselie mișcările și focul.

Cu binoclul în mână, era veșnic în căutarea dușmanului. Iar cînd îl descoperea, comenzile răsuna ca niște exclamări de mare satisfacție. Nu se mulțumea numai cu atît, ci observa în deaproape efectele focului și cînd nu erau bune, comanda imediat corecțiile necesare: „Înălțător... atît! Atît la dreapta sau la stînga: Pușca mitralieră foc continu!”

Iar cînd efectele erau cele dorite, izbucnea în rîsul lui vesel și din toată inima: „Așa băieți, bravo băieți! Tocană-i facem!”

Așa l-au cunoscut soldații cari au luptat cu dînsul și așa povestesc. Așa a fost Vasile Catană. A luptat ca un viteaz și a murit ca un martir.

De-acolo, din zările senine și înalte, din rîndurile sfinților, privirea lui cuprinde cu mulțumire întinsul Țării pentru care a primit moarte de martir și întîrzie mai îndelung asupra Ghindăoanilor unde Fofonel și cu Rodica o tot întreabă pe mama lor: „Și cum mămică, tata n'a să mai vie diloc, diloc“?

Vasile Catană s'a născut în satul Bodeștii de Jos, comuna Bodeștii-Precista, jud. Neamț, la 14 Noembrie 1910. Tatăl său,

Toader Catană a căzut ca un erou în războiul de întregire.

Rămas orfan a crescut de mic în lipsuri de tot felul. Totuși, prin dragostea și vrednicia mamei, a putut urma cursurile Școlii Normale din Piatra-Neamț, pe care a absolvit-o în 1930. Terminase Școala Normală cu mari sacrificii și greutăți materiale, dar odată terminată, se ridicau în fața lui altele și mai mari, căci eriza posturilor în învățământul primar era în tolu. Din această pricină e numit abea în 1933. Primul an a funcționat la Bălănești în jud. Neamț. În anul următor izbutește să se transfere la Ghindăoani, de unde îi era originară soția.

Pe ogorul școlii n'a avut când se afirma în mod mai deosebit, căci la câțiva ani dela numirea lui, încep concentrările dela cari a fost nelipsit.

Totuși sufletele noastre, ale colegilor, ca și cele ale sătenilor din Ghindăoani, le-a câștigat imediat prin veselia lui, prin costumul național pe care-l purta tot timpul, prin vocea lui minunată care făcea să se înfioare bolțile bisericii și sufletele credincioșilor, atunci când cânta „Tatăl Nostru“.

Nu era un vorbitor în senzul obișnuit al cuvântului, deaceea, pe cât posibil, ocolea ocaziile cari l-ar fi silit să vorbească în fața publicului. Și totuși odată, spre mirarea noastră, Vasile Catană a cerut insistent să vorbească.

Era la Zua Eroilor. A vorbit, Dar nu mai era Vasile Catană cel de toate zilele. Era un altul, un transfigurat. Prin glasul lui vorbeau toți cei căzuți în cursul istoriei pentru apărarea acestui pământ—și toată lumea îl asculta cu sfințenie, căci vedea ea că de data aceasta nu avea de a face cu un obișnuit discurs ocazional.

Coleg iubit! Ai fost dintre acei pușini cari nu vorbesc decât ce simt și îndeplinesc ceea ce vorbesc. Pentru martirajul tău, pentru jertfa ta cea sfântă, vom căuta să-ți păstrăm neșterea amintirea, împodobind sălile de clasă cu chipul tău vesel și zămbitor, ca duhul vitejiei tale să coboare în sufletele celor ce se vor perinda pe băncile școlii — și ne vei întâlni și pe noi, încă când vom șovăi, ne vom aduce aminte de martirajul tău și vom roși, biruind apoi.

M. David-Ghindăoani

Iorgu Popescu (Apopoi).

Locotenent de rezervă dintr'un Regiment de Infanterie, Bădă Iorgu, cum îi ziceam noi cei mai tineri, mai mult pentru că avea capul alb, era tipul moldovanului cu suflet deschis,

Iorgu Popescu

gata oricând să te înlâmpine cu o vorbă frumoasă și un zâmbet îngeresc de bunătate.

La prima vedere, oricine lega prietenie cu Iorgu Popescu, fiindcă în jurul lui radia o atmosferă de căldură sufletească, din care el părea că înlînde brațele să primească pe toți acei ce și-au întâlnit cu el drumurile în viață.

Elevii lui dela școală erau socotiți de dânsul drept „co-

plii mei", cărora le deschidea larg nu numai sufletul, dar și punga. Oricând toți „copii lui“ găseau la el cărți de școală, caiete și mai ales bomboane.

Născut la Bălțătești, județul Neamț în luna Ianuarie 1900, a urmat tot aici școala primară. În toamna anului 1914, intră în clasa I la școala normală „Gh. Asachi“ din Piatra-N.

În anul școlar 1916-17, localul școlii fiind ocupat de răniți, se pregătește în particular pentru clasa III-a, activând în acelaș timp ca cercetaș la spitalul de răniți, instalat în clădirile băilor din Bălțătești. Urmează apoi la cursuri școala normală, pe care o absolveste în 1920.

După terminarea școlii, își face serviciul militar ca voluntar, urmând Școala de Ofițeri de Rezervă din Roman, unde obține gradul de sublocot. de rezervă, fiind clasificat al 35-lea din 450 absolvenți. Stagiul și l-a făcut în Reg. 15 Dorobanți.

În toamna anului 1921, intră în învățământ și funcționează la școala din Neagra-Șarului, jud. Câmpu-Lung-Bucovina.

În anul școlar 1922-1923 funcționează la școala din Bălțătești, iar în toamna anului 1923, cere să fie numit la o școală din județul Cluj, unde să activeze la ridicarea și întărirea elementului românesc. În urma acestei cereri a fost numit la școala din satul Almaș jud. Cluj, sat cu jumătate de populație minoritară. Acolo activează ca președinte al cercului cultural și înființează un Cămin Cultural în sat.

Odată cu punerea în aplicare a legii Pregătirii Premilitare, a fost numit comandant al subcentrului Almaș, fiind avansat locotenent de rezervă pe data de 24 Ianuarie 1936. După 15 ani de activitate în acest sat, își cere transferarea la școala din Buhalnița, jud. Neamț, unde începe să funcționeze din toamna anului 1938.

În Septembrie 1939 este concentrat în Rgt. 55 Infanterie la o companie de mitraliere, unde se găsea când s'a început războiul sfânt împotriva bolșevismului.

În Iunie 1941 scria unor colegi învățători: „Măi pușorilor dacă cineva mi-ar fi dat toată lumea, n'aș fi mai fericit decât sunt când mă gândesc că eu cu câteva mitraliere și vr'o 40 oameni facem parte dintre cei chemați să reintregim hotarul ce am avut“.

La o lună după ce scrisese aceste rânduri, în ziua de 8 Iulie 1941, în luptele dela Călărași. Lăpușna, pierde cea mai mare parte din oamenii plutonului său. El trece singur la o mitralieră și trage personal câteva benzi de cartușe în inamicul superior ca număr și cade lovit de o schiță de aruncător, pe mitraliera lui dragă.

Ostașii l-au înmormântat pe locul unde a căzut, lângă movilele de luburi de cartușe pe care le trăsese pentru apărarea țării.

Mai târziu a fost transportat la biserica din Călărași, străjindul pământurile pentru desrobirea cărora s'a jertfit.

Un erou: Lt. rez. Spiridon Barcan.

20 Septembrie 1941 — 20 Martie 1942

Se împlinesc șase luni de când un glonte, trimis cu ură de cei fără Dumnezeu, făcea să se prăbușească la pământ unul din cei mai buni ofițeri ai regimentului nostru.

Spiridon Barcan

A căzut un brad din munții Neamțului. Au hăuit îndelung văile, a plâns mult pădurea.

Intr'un sat din Neamț, o soție își aștepta nerăbdătoare soțul iubit plecat în bătălie. O mamă bătrână se ruga mereu Sfintei Fecioare să-i trimită sănătos copilul. La o școală primară,

copilași micuși și nevinovași se întrebă în fiecare zi: „Oare când vine Domnul?“ Boabe de mărgăritar li se preling până în colțul gurii.

Înimi sfâșiate de durere, dar pline de credință în Dumnezeu...

*

Era o seară liniștită. Rar se auzea trosnetul vreunui proiectil de artilerie. Fascicolele luminoase ale reflectoarelor Odesei păreau niște măturoaie uriașe, ce scotoceau stăruitor orce colțuri pentru a nu lăsa să se strecoare niciun avion român sau german.

Regimentul nostru trebuia să ocupe poziție în fața satului Dalnik. Am mers într'una până după miezul nopții. Eram obosiți, dar așteptam nerăbdători zorile să pornim la atac.

Bolșevicii stăpâneau cota 66,8, de unde puteau observa toată mișcarea frontului nostru. Cota trebuia cucerită cu orice preț.

Eram cu plotonul în dreapta locotenentului Barcan. Am stabilit legăturile la dreapta. Pornesc apoi la stânga către dânsul. M'am apropiat încet.

Pe marginea unei gropi, cu capul rezemat de mână, locotenentul Barcan privea cota. A tresărit. Îl întreb de legături. Îmi răspunde că le-a stabilit.

— „Mai trecem printr'un botez de sânge, îmi spune. Ce zici? Mult curaj și credință'n Dumnezeu. Trebuie să-i fugărim și de aici“.

Ne-am despărțit. Se luminează de ziuă și bolșevicii începuseră să bată cu aruncătoarele Brandt. M'am târât până la un câmpost și așteptam pornirea la atac...

A doua zi aflu la ambulanță că ieri a murit și locotenentul Barcan.

— „S'a ridicat să observe mișcarea flancurilor, îmi povestea un camarad. Un glonte îl isbește în cap și-l doboară fără să mai poată spune ceva“.

Peste câteva zile, printre crucile din cimitirul satului Iosefina se mai înalță una:

„Aici
odihnește robul lui Dumnezeu
Lt. rez. Spiridon Barcan
dintr'un reg. de inf.
20 Sept 1941“.

*

Mereu îmi apare figura sa înalță. Înalt, voinic, plin de viață; totdeauna cu gust îmbrăcat. Merge încet. Vorbește cu toți cei întâlniți în cale, zâmbește, dă sfaturi și pleacă.

Scump coleg și frate mai mare,

AI plecat dintre noi tocmai când dorul de viață era mai intens și puterea de muncă mai mare. Cât de mult dorea-tu viață nouă, liniștită, în care să lucrezi clipă cu clipă pentru ridicarea neamului prin școală! Adesea îmi spunea:

— „Dumnezeu ne-a apărut până acuma. Tot în el ne e nădejdea. Vom merge sănătoși acasă. Vom fi amândoi la aceeași școală și vom munci împreună. Nu te bucuri?.. Dar trebuesc și jertfe. De va trebui ne vom jertfi. Pentru împlinirea or-cărui lucru mare se cer jertfe mari. Ți amintești de legenda Meșterului Manole?“.

Suflet scump și drag, odihnește în pace. Cei ce te-au cunoscut nu te vor uita.

Inv. N. Mihailescu

Ioan Al. Crivăț.

Printre cei care și-au jertfit viața pentru reîntregirea Patriei este și învățătorul Ioan Al. Crivăț.

Cu gradul de elev Plot. T. R. în armată iar în învățământ,

Ioan Al. Crivăț

având gradul II, la chemarea țării, răspunde cu tot sufletul, lăsând plotonul de copii dela școala Ruseni — Borlești și luând

sub comandă plotonul de ostași, l cu care luptă dela trecerea Prutului, până cade de glonte de dușmanul roșu, sub zidurile Odesei.

A absolvit școala Normală „V. Lupu” din Iași în anul 1927, după care a fost numit ca învățător în Basarabia, unde în timpul stagiului a luptat pentru înlăturarea analfabetismului, ce pălășuia în vole, în masele românilor basarabeni, (nuți nume în această stare, de către foștii stăpânitori.

I-a fost sorțit ca să reia din nou, lupta, însă de data aceasta, să doboare definitiv, pe acei care se gândeau că și vor mai putea impune din nou planul diabolic de robire și întuneric, asupra fraților noștri de peste Prut.

După terminarea stagiului, glasul bunicului său I. Teodorescu, fost învățător și a tatălui său Alecu Crivăț învățător în satul natal Ruseni, îl chema, pentru continuarea muncii și menținerii făcliei aprinse de el, chemare care-l făcea să se transfere pentru continuarea muncii începută de el pe ogorul școlii.

Într'un timp, relativ scurt, reușește prin munca sa neprecupețită, să ridice și mai sus nivelul economic și cultural al satului și să transforme localul de școală într'un adevărat cămin pentru copii.

Biblioteca școlară, cantina școlară, lucrările pregătitoare înființării unui cămin cultural sunt mărturii vii a muncii depusă de fostul învățător Ionel Crivăț; iar procesele-verbale cu calificativele date de organele de control, evidențiază cu prisosință calitatea de educator și gospodar harnic a aceluia care s'a jertfit în acest război sfânt a Țării noastre.

Absolvind Școala de Ofițeri de Rezervă — Bacău, cu gradul de elev Plot. T. R., din primele zile ale războiului lasă conducerea școlii, la temelie căreia a pus suflet din sufletul lui și încadrat în Regimentul 55 Inf., ia parte la toate luptele sorocite acestui regiment, ajungând până în fața localității Dalnik.

În marele lupte dela Vacarjany—Dalnik, Batalionul său este varsat la o divizie de grăniceri cu misiunea de a întări Regimentul 2 Grăniceri, depe acea poziție.

În luptele ce s'au desfășurat în zilele de 1 și 2 Oct. 1941, Plot. T. R. Crivăț Al. Ioan cade, lovit de gloanțele dușmane și înmormântat în cimitirul, organizat de Reg. 2 Grăniceri, din satul Vacarjany — Ucraina.

O telegramă din 5-XI-1941, trimisă de către Cd. Reg. 2 Gr., anunță pe cei 2 copilași scumpi, Geta și Victor, pe mămica lor nemângăita, pe părinții și frații lui dragi că :

„Elevul Plot. Ioan Crivăț a căzut în luptele din jurul satului Dalnik în ziua de 2 Oct. 1941”.

Eroul învățător Gherasim D. Ioan

Sublocot. rezervă.

Născut în anul 1912, în satul Țibucanii de sus com. Păstrăvent jud. Neamț — fiu al săteanului fruntaș Dumitru Gherasim — Școala primară a absolvit-o în satul natal, fiind unul din cele mai bune elemente ale satului.

Apreciindu-l zelul de muncă învățătorul său d-l Teodor Bârledeanu, a îndemnat pe tatăl său să dea pe Ion la școala normală, pe care a absolvit-o în anul 1932 la Piatra-Neamț — reușind printre primii din promoția sa.

Numit cu titlul provizoriu la școala primară din Cimșeni—Lăpușna, unde a lăsat o frumoasă amintire depe urma prodigioasei activități pe care a desfășurat-o ca tânăr învățător.

Transferat în anul 1935, în satul natal, a început a activa cu însuflețirea de care era pătruns alături de colegii săi pentru ridicarea satului său drag.

Între timp s'a căsătorit cu văduva regretatului învățător-director din Țibucani, Ștefan Lefter răpus de o boală nemiloasă în 1935.

Concentrat aproape continuu din 10 Septembrie 1939, războiul sfânt al nostru contra bolșevicilor l-a găsit în fruntea unității sale pe care o instruisese cu elan, gata de a-și face datoria până la capăt. În nenumărate acțiuni ale unității din care face parte s'a distins în totdeauna prin conștiinciozitatea și curajul său. Dar destinul crud a făcut ca tânărul sublocot. de rezervă să cadă printre primii eroi, în luptele grele ale unității sale dela Balta-Ucraina.

Un proiectil dușman a curmat firul unei vieți, printr'o înclăstare supremă a morții pentru Patrie și Cruce. A fost înmormântat între ostași săi dragi în satul Petrovca-Ucraina.

Moartea pe care o sfidase cu nepăsare adeseaori, l-a răpit pentru totdeauna din mijlocul celor dragi ai săi.

Îl plâng în veci neconsolați, soția sa pentru a doua oară văduvă, dimpreună cu cei trei copilași ai săi.

Veșnică-i va fi amintirea între noi, pe care vom păstra-o ca o neprețuită jertfă a datoriei. Domnul să-l odihnească în pace!

Vasile Iovu, învăț.

Țibucani-Neamț

Gheorghe Cotosa.

Născut la 21 Aprilie 1916 în comuna Ilangu, jud. Neamț.
După ce absolvеște cursurile școlii primare din comuna natală, se înscrie și reușește la examenul de admitere pentru

Gheorghe Cotosa

Școala Normală de băieți Piatra-Neamț, în anul școlar 1928-1929.

Ca elev, se impune repede atât prin purtarea excepțională cât și prin silința la studii, fiind clasificat în fiecare an printre primii.

Încă din clasa IV a fost remarcat ca elev serios și dotat cu o mare putere de muncă, fapt ce a determinat secretariatul școlii să-l încredințeze unele lucrări de cancelarie, pe care, chiar din primele zile le-a dus la bun sfârșit.

Cu trecerea anilor, prin purtarea excepțională ce a avut, cât și prin bunăvoința ce a arătat-o oridecâteori i s'a încredințat o lucrare, a fost utilizat, neoficial, dar efectiv, la lucrări de secretariat.

În 1937, absolveste școala normală, iar la examenul de capacitate pentru obținerea diplomei de învățător, ținut, pentru prima dată la „Centrul Iași“, „Gică“ cum îl numeam în intimitate, dă dovada unei bune pregătiri profesionale și se situează printre cei dintâi, fiind clasificat al 16-lea pe centru și al 3-lea pe școală.

Absolvent fiind, a ocupat, rând pe rând, postul de pedagog și ajutor de secretar, funcții în care nu și-a desmințit o clipă calitățile de priceput și muncitor.

După terminarea Școlii Militare de Ofițeri de Rezervă, pe care a absolvit-o cu succes, s'a înapoiat tot la școala normală, pe care o absolvise și pe care a iubit-o cu adevărat, continuându-și funcția de ajutor secretar, la care s'a adăugat, de astă dată, și cea de ajutor de comandant al Subcentrului Pre-militar. Și în acest nou post a făcut dovada pregătirii temeinice și a puterii lui de muncă.

Pare că-l văd îmbrăcat în frumoasa uniformă a Vânătorilor de Munte, cu bascu-i tras pe o parte, când pleca la concentrări, vesel și plin de voie bună.

Nu-mi venea să cred că în fața mea este fostul elev Cofosa Gheorghe, pe care-l cunoșteam din clasa I și care crescuse sub ochii mei.

La întoarcerea din concentrări, sau în scurtele permisi, îmi vorbea de noua instrucție și mai ales de felul cum se manevrează mitraliera „Z. B.“, cu atâta convingere, încât adesea regretam că nu sunt tânăr. Și nu știu cum arată Z. B.-ul despre care-mi vorbea Gică.

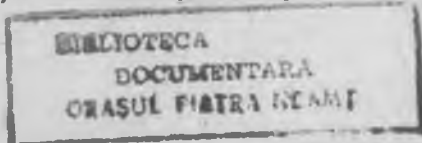
Mă simțeam mic și-l admiram în tăcere.

Ne-am despărțit plecând fiecare la datorie. Eu la unitatea mea, iar el la Batalionul lui de Vânători de Munte, despre care-mi vorbea întotdeauna cu o admirație nemărginită. Ne-am scris și ne-am schimbat gânduri și impresii. Am auzit, apoi, că undeva, pe pământul scump al Basarabiei, în care dorea să fie învățător, a făcut într'adevăr dovada că știe să mănușască Z.B.-ul, de care-mi vorbea. Mi-am amintit, și abia atunci mi-am explicat de ce iubea mitraliera.

Batalionul din care făcea parte a înaintat glorios și zilnic Gică, și acolo ca și la școală, s'a situat printre primii.

La 27 Septembrie 1941, în luptele dela Malaya-Beloyorka Ucraina, a căzut, după cum anunță depeșa unității militare, glorios, pe câmpul de luptă, cu mâna, probabil, tot pe Z-B-ul lui drag.

Ne plecăm smeriți în fața celui ce pământește a fost

Gheorghe Cotosa. Sufletul lui de Erou, deacolo de sus, veghează la împlinirea idealului nostru, a tuturor.

Scurtă i-a fost viața pământească, dar mare și bogată fapta. Exemplul lui va fi viu între noi și va servi și altora.

Nu-l plângem, fiindcă Eroii nu se plâng, ci se glorifică.

Ion Arnăutu

Secretarul contabil al școlii normale băieți
Piatra-Neamț

Vasile Gh. Vasiliu

Locotenent de rezervă din Infanterie.

Cuminte și liniștit, a trecut prin viață fără să incurce pe nimeni. Două lucruri îl preocupau : să-și poată face datoria cât mai bine și pentru aceasta totdeauna avea la dânsul câte o carte în care citia chiar mergând pe drum și să-și poată ajuta frații mai mici, care învățau prin școli. Și-a făcut o datorie de onoare din ridicarea fraților săi și a reușit foarte bine. Pentru acestea a muncit din greu și a dus o viață foarte modestă. Această viață lipsită de șgomot, va servi de model elevilor lui dela școalele din Văleni, Isvoare și Cut, precum și sătenilor în mijlocul cărora și-a dus viața.

Vasile Gh. Vasiliu s'a născut la 14-XII-1906. După ce a terminat școala primară, a urmat școala Normală de Invățători din Piatra-Neamț, pe care a absolvit-o în 1927. Avea gradul II în învățământ.

A căzut în luptele din fața Odesei în ziua de 2 Octomvrie 1941, cu aceeaș liniște senină cum și-a trăit viața.

Vasile J. Vasiliu.

Cocolenent de rezervă din Infanterie.

Originar din satul Certieni, Jud. Neamț, a fost învățător în satul său natal dela începutul carierei.

Fiu al unei familii cu însușiri deosebit de frumoase, Vasile I. Vasiliu era tipul învățătorului de sat, gospodar și așezat.

Toate socotelile vieții lui stăteau închise ca într'o tălăniță, în inima sa. Vorbea foarte puțin, dar nici odată fără rost.

S'a căsătorit din timp și a dăruit țării câțiva copii, care-și vor aminti cu sfințenie despre blândul și iubitorul lor tată. Iubea cu ardoare pământul țării și a muncit cu toată silința să lumineze pe acei ce-l stăpănesc, pentru a fi vrednici și conștienți de rolul social și național ce le este încredințat.

Conștient că înflorirea Statului se bizuie pe temeinicia gospodăriilor sătești, și-a întemeiat, cu multe sacrificii, a gospodărie care poate servi de exemplu acelor pe care i-a povățuit toată viața sa.

La chemarea Țării a plecat să-și facă datoria și s'a jertfit pentru gloria și dreptatea ei.

Pentru veșnicie va stăruie în sufletele celor ce l-au cunoscut, chipul învățătorului Vasile I. Vasiliu, blând, tăcut și iubitor de oameni și de natură cu care se simțea înfrățit.

Ioan Darie.

Sublocotenent de rezervă din Infanterie.

Nepot al învățătorului Constanțin Darie din Dobreni, unde s'a născut în anul 1914, învățătorul Ioan Darie era unul din colegii din generația tânără, care promitea foarte mult. Încă depe

Ioan Darie

băncile școlii s'a remarcat ca un element cu însușiri foarte frumoase.

A fost învățător la școala din Cuejdiu Comuna Gărcina, Județul Neamț.

Prin felul cum își facea datoria ca și prin sufletul lui ales

și-a atras imediat respectul și dragoastea sătenilor, care-l iubeau foarte mult.

Îndată ce a fost numit învățător, a început adunarea fondurilor pentru construirea unui local de școală în sat. A continuat organizarea corului bisericesc și popular, întemeiat de învățătorul ce fusese înaintea lui.

Iubea satul și copiii; aici, între copii și săteni își petrecea toate clipele vieții și nu lipsea dintre ei la nici o sărbătoare mare. Pentru aceasta vestea căderii lui pe câmpul de onoare a umplut satul de durere, dar și de mândrie, căci învățătorul lor le-a dat prin jertfa sa cel mai strălucit exemplu de iubire de țară.

A căzut la 15 Septembrie 1941 în luptele dela Wacarjani.

Sătenii lui dragi, după ce l-au pomenit cu sfințenie, au luat inițiativă de a-i ridica în sat un monument, pentru care au și adunat o parte din fonduri.

Nicolae Găină.

Sublocotenent de rezervă din Infanterie.

N. Găină, tânărul cu ochi albaştri de o strălucire uimitoare avea totdeauna o înfățişare dărză şi plină de energie. În învăţământ ca şi în armată era iubit de toţi. Elevii lui erau totdeauna vrăjiţi de glasul lui dulce şi sonor. În clasă, la N. Găină era o atmosferă de familie, pentru care elevii învăţau cu toată dragostea aşa că înrăurirea lui asupra elevilor se făcea din plin. Cu fiecare nou întâlnit intra în vorbă şi în puţin timp descrirea fruntea oricui. În oştire era comandantul de ploton iubit de ostaşi, camarazi şi superiori. Cine nu şi-l aminteşte cum în fruntea plutonului său, mergea dârz cu capul sus şi cântând „noi inimi tinere“.

Ostaşii erau una cu comandantul, suflet din sufletul lui, urmat orbeşte ori unde şi ori când. Cei rămaşi îşi amintesc cum îi ducea la luptă, prezent peste tot, cum singur s'a aşezat la piesa de brandt şi a început să improaşte moartea în duşmani la Vajny-Transnistria. Apoi îşi amintesc cu durere cum în toil focului o schijă duşmană a lovit în frunte pe bravul lor comandant care a murit în floarea vârstei, la 28 August 1941.

Un camarad, Catana, mort şi el la datorie, îmi povestea după câteva zile: „am găsit pe Găină cu mâna încleştată pe un proiectil de brandt, pe care şi mort l-ar fi trimis duşmanului“. În scurta lui viaţă de 27 ani, s'a dăruit şcoalei, s'a dăruit din plin ţării aşa cum mulţi învăţători au înţeles să se dăruiască totdeauna.

Originar din Blcazul Ardelean, de unde a venit în judeţul Neamţ în 1940, învăţătorul Nicolae Găină era tipul omului vesel, cu sufletul deschis şi inzestrat, ca o grădină, cu tot ce-i frumos.

Nu cruşa nici o oboseală pentru împlinirea datoriei şi parcă se aude şi acum glasul lui: „Şi de o fi să cădem, nu vom cădea înainte de a doborî cel puţin câte 10 bolşevici pentru fiecare dintre noi“.

Şi visul i s'a împlinit, căci lângă trupul lui sfârtecat a fost găsit un morman de cadavre inamice.

Laurențu Popa.

Slonier I. R. din Infanterie.

S'a născut la Boțești, com. Girov, Jud. Neamț în anul 1907.

A urmat școala primară în satul natal, iar apoi școala normală, pe care a absolvit-o în anul 1927, în Piatra-Neamț.

Avea gradul II în învățământ și era titular la școala din Cut, com. D-va Roșie.

Căsătorit, cu trei copii.

Învățătorul Laurențu Popa era înzestrat cu un deosebit talent muzical. Glasul lui încălzea atâtea inimi și cutremura bolțile bisericilor și pereții școalelor, unde se găsea el.

Gata oricând să-și risipească energia pentru slăvirea lui Dumnezeu în biserici, făcea adesa zeci de km. pe jos ca să cânte în vre'o biserică.

În toate reuniunile învățătoresți ca și în mijlocul ostașilor, Laurențu Popa înălța și înveselia pe cei depe lângă el prin glasul lui ieșit dintr'un trup firav, dar plin de inimă.

Cu toate gerutățile cu care a trebuit să lupte în viață, și-a făcut datoria conștiincios la școală. Și-a întemeiat o foarte frumoasă gospodărie, în satul Isoare și a culminat prin jertfa sa pe câmpul de onoare în ziua de 8 Iulie 1941 la Călărași (Lăpușna).

Gavril Simionescu.

Stolonier S. R. din Infanterie.

Puțini dintre cei ce l-au văzut pe Gavril Simionescu, cu chipul lui firav, tăcut și timid, își vor fi dat seama că în sufletul lui, el închidea taina unui suflet așa de frumos, care avea să dea cândva exemplul viu al jertfei de sine pentru victoria armatei noastre.

El a tăcut cât a trăit. Acum îi grăește, pentru noi toți, fapta lui măreață.

Invățător la o școală cu puține posibilități, el muncea în taină pentru ridicarea ei, sub toate raporturile.

Datoria către Țară, a cărei chemare el a înțeles-o așa de frumos, a curmat trudnica lui muncă de fiecare zi, pentru luminarea copiilor printre care se amesteca cu atâta bunătate.

Aceștia își vor aminti întotdeauna că prin ochii lui vioi și din inima lui tainică, a pornit către ei așa de multă dragoste și toate gândurile frumoase pentru ridicarea lor.

Învățătorul Oblon Neculai.

Mesteacăn - Calu - Neamț.

Secerea nemiloasă a morții a mai răpus încă una din viețile dascălilor noștri în acest războiu sfânt: a învățătorului Neculai Oblon din satul Mesteacăn, Com. Calu.

Ca și'n războiul trecut, tributul mare de sânge, l'au dat și acum tot învățătorii, în fruntea țăranilor lor, pe cari până eri îi avusese în școală sau la pregătirea premilitară, sau muncind cot la cot în cadrul Căminelor Culturale.

Născut la 3 Februarie 1911, în satul Nechit, Com. Mesteacăn, învățătorul Neculai Oblon, își petrece copilăria până la 10 ani în acest sătășor de munte. Acest cadru de natură patriarhală, simplitatea vieții de sat, au avut influențe hotărâtoare asupra formării caracterului. Moartea de erou a tatălui său în războiul de întregire, pe colinele silhastre ale munților noștri, a hărăzit poate ca și fiul să contribuie cu sacrificiul vieții, la reîntregirea de peste 25 ani.

Orfan fiind, peregrinează pela toate rudele din Nechit, Tazlău și Zănești, până când este luat sub îngrijirea orfelinatlui „Olga Sturza” dela Iași.

Între anii 1927 și 1934 face școala normală „Vasile Lupu” dela Iași, distingându-se ca element muncitor, perseverent și conștiincios.

Terminând școala normală și neavând loc în învățământ face iar cunoștință cu lipsa, ce i-a fost nedeslipită. Nu se descurajează însă. Printre lucrătorii umili ai lucrărilor de exploatare a pădurii Tazlăului, îl vedeai și pe el cu țapina în mână sau cu unelte de făcut dranița. Vorbea în el încăpătânarea țăranului nostru în veșnică luptă cu natura, cu condițiile de viață aspre, cu aceeași natură prea puțin darnică, care nu-și descopere comorile sale, decât celor cari știu să persevereze.

Primul an de apostolat și-l făcuse în anul 1936-37 la școala din Filioara, al doilea în Ipotești-Sucevei. Nu-i cunoaștem activitatea din aceste sate, dar judecăm după roadele avute la școala din Ru-seni-Borlești și Mesteacăn com. Calu. Desigur că toate seriile de elevi cari au trecut prin mâna lui modelatoare vor purta pecetea personă lității lui: ordonați, disciplinați, muncitori și perseverenți ca și dascălul și educatorul lor.

În lunile Iunie și Iulie 1940 face școala militară de ofițeri de rezervă dela Bacău, pe care o absolvește cu succes.

În Decembrie 1940, pune baza unei familii exemplare, prin căsătoria cu D^{na} Constanța Ciupercă, fica eroului învățător Constantin Ciupercă din Com. Mesteacăn.

De aici parcă soarta lui e hotărâtă de aceste două extreme ale vieții lui: moartea de erou a tatălui și a socrului său. Destinul lui eră hotărît parcă de acești predecesori, pentru a întări și confirma versurile:

„Din stejar, stejar răsare și din vultur, vultur naște“.

La 28 Maiu 1941, la glasul mistic și dureros al țării cu trupul sfâșiat, părăsește școala lui iubită, unde funcționase ca titular, două frânturi de an și unde condusese cantina școlară cu mult suflet și multă pricepere, părăsește pe dragii lui copii, pentru a căror luminare și bună creștere își dase suflet din sufletul său și inimă din inima sa, părăsește pe iubita lui soție cu care nu avusese fericirea să trăiască decât câteva luni și pleacă acolo unde-l cheamă dragostea de neam și de moșie.

Începe războiul în comp. III din Reg. 67. În fruntea plutonului său înfruntă toate greutățile luptelor dela Călărași și Chișinău, dela 10—25 Iulie. În fruntea țăranilor nemțeni și băcăuani, dase dovadă că e la înălțimea jertfei înaintașilor săi.

Pe frontul Odesei intră cu un batalion afectat diviziei de Gardă în sectorul Dalnic. Și aici în fruntea acelorși țărani răiți mult de focul ucigător bolșevic, înfruntă toate atacurile sângeroase și crâncene ale Rușilor. În acest sector al frontului ia parte la multe atacuri contra centurei de foc și de beton a cetății Odesa.

În atacul din dimineața zilei de 18 Septembrie, un glont vrăjmaș îl străbate în regiunea inimii și cade în fruntea plutonului său cu ultimul strigăt „Inaite băeți, dreptatea e cu noi“. Oricât de scurtă va fi fost agonia lui, totuși ca'ntr'un calcidoscop, înainte de a-și da sufletul, și-a filmat prin fața conștiinții, într'un ritm fulgerător, toată viața sa plină de dureri, săracă în bucurii.

Și în acea frumoasă dimineață de toamnă s'au peregrinat prin fața conștiinței lui, întregile serii de copii pe cari i-a educat. Tot așa de repede și-a revăzut cunoscuții, prietenii și rudele. Iar la urmă cu gând de-a opri cât mai mult această vedenie și-a revăzut soția lui iubită, amintindu-și de scurta-i căsnicie, cu tot șiragul de bucurii.

În sufletul lui se va fi încins o luptă între dorințele pământești de a rămâne mai departe pe acest pământ din care gustase atât de puține bucurii și între dorințele sufletului care cerea să se urce la acel lung șirag de eroi și să se integreze astfel în neant de veșnicie.

În după amiaza zilei de 19 Sept., corpul lui neinsuflețit și însângerat este înmormântat în cimitirul desorbit al Friedenthalului,

unde sub o cruce cu inscripții abia vizibile, rămâne strajă a românismului creștin contra bolșevismului sălbatic.

Mai târziu când liniștea și tihna se vor așterne iarăși peste țara noastră mult încercată, rămășițele lui pământești vor fi aduse în cimitirul lui drag, Mesteacăn.

În sufletul copiilor din Filioara, Ipoteștii-Sucevei, Rușeni și Mesteacăn, chipul lui blând, va trăi mult timp în amintirea lor.

În școlile din aceste sate, unde a muncit cu atâta drag la luminarea celor mici sub flacărea plâpândă a unei candelă, copii și săteni, colegi și prieteni vor putea vedea fotografia chipului său și faptele lui de arme immortalizate în cartea de aur a eroilor locali.

Dela acest chip și dela aceste fapte, urmașii vor lua pilda iubirii de țară, pilda sacrificiului fără a precupeți nimic.

În fața acestui chip și a memoriei lui, în fața acestor fapte de arme, în fața acestei jertfe, copiii și sătenii vor jura să fie vrednici de sacrificiul lui.

Const. Botez

Borlești

Constantin Vlase.

Cocolenent de rezervă din Vânătorii de Munte.

Refugiat din Ardeal în toamna anului 1940, învățătorul Constantin Vlase a fost încadrat la școala din Biczaz, Județul Neamț, unde a funcționat tot timpul până la declararea războiului, în Iunie 1941.

Înainte de refugiu, a fost învățător la școlile din Ticoș și Biczazul Ardelean, Jud. Ciuc.

La toate școlile unde a funcționat, Constantin Vlase a lăsat urme adânci, datorită conștiinței cu care înțelegea să-și îndeplinească misiunea. Era un dascăl luminat, activ și foarte muncitor.

Născut la 17 Noemvrie 1910, în com. Ghergheasa, județul Râmnicul-Sărat.

Avea gradul II în învățământ.

Căsătorit cu D-na Veronica Vlase, tot învățătoare, are un copil, Ovidiu.

În afară de activitatea misionară de învățător, el a fost în toate satele pe unde a trecut, comandant al Subcentrelor Pregătirii Premilitare, iar în Ticoș și Biczazul Ardelean, a fost și director de școală.

În toate aceste situații, Constantin Vlase a dat strălucite dovezi de bun român și bun gospodar.

În Iunie 1941, a plecat, cu totul avântul lui tineresc, să-și apere țara de cotropitorii, pe care el îi ura mai mult decât oricare alții.

Când a căzut, în fruntea ostașilor cu care plecase la luptă, le-a spus acestora: „Mergeți înainte, băieți, și nu uitați nici un colț de pământ românesc“.

Alexandru Gh. Iliescu.

Biczaz.

Vasile Mustea.

Sublocolenent de rezervă din Infanterie.

A fost învățător la școala din Audia, comuna Hangu, Județul Neamț.

Tânăr și inimos, Vasile Mustea era un răsfățat în cercurile cunoscute.

Totdeauna la datorie, era stăpânit de un simț al dreptății, foarte dezvoltat.

Sârguincios și mândru, în înțelesul bun al cuvântului, avea ambiția totdeauna să fie cel dintâi la datorie.

A fost unul dintre cei dintâi jertfiți pentru isgonirea dușmanului care ne călcăse țara.

Nicolae Lupașcu.

Caporal 3. R. din arma Vânătorilor.

Fost învățător la școala din Părăul-Runc comuna Buhuș, județul Neamț.

Originar din com. Ștefănești, jud. Botoșani, unde s'a născut în ziua de 12 Noemvrie 1909.

Căsătorit, cu 2 copii.

Avea gradul II în învățământ.

Căzut la 12 Septemvrie 1941, în luptele dela Friedenthal-Transnistria.

Nicolae Lupașcu era un învățător liniștit și muncitor. Foarte iubit de elevii și sătenii lui, el a activat în toate domeniile de muncă ale învățătorilor : a organizat și condus cor bisericesc, a activat la Pregătirea Premilitară etc.

Era stimat și iubit de colegi, între care se remarca prin pregătirea sa pedagogică, pe care a completat-o, după terminarea școalei normale, prin cursurile speciale ce a urmat la Universitatea din Cluj, sub conducerea D-lui profesor Ștefănescu-Goangă.

Ca ostaș, prin purtarea și curajul său, avea încrederea și respectul celor cu care a luptat împreună, până a căzut implinindu-și datoria până la capăt.

Setru Cimpoeșu.

Sublocotenent de rezervă din Infanterie.

Pe sublocotenentul de rezervă Cimpoeșu Petru l'am cunoscut destul de bine pe câmpul de luptă. Venise la batalionul nostru în zilele acelea sângeroase de Iulie de la Călărașii Lăpușnei, să ia comanda plotonului în frunte căruia căzuse eroic învățătorul și locotenentul de rezervă Gheorghe Hasnaș din Cristeștii Botoșanilor. Era plin de avânt și de bărbătească încredere, cu toate încercările grele din luptele la care luase parte până atunci. Din făptura sa chipeșă și energică, din pornirea sa îndeferentă și curajoasă, văzusem în noul camarad, un luptător de elită ce avea să se distingă într'adevăr într'un mod destul de strălucit în luptele de mai târziu.

Prima parte a misiunii noastre se terminase cu bine. Nu mai puteam întrevede nimic pentru viitor; care ar mai fi rolul nostru. Însfârșit într'o zi primim ordin de marș cu destinație necunoscută. Plecăm. După multe zile de drum îndelungat prin stepele Ucrainei, ocupăm poziție, în noaptea de 6 spre 7 Septembrie, la Vigoda pe frontul Odesei. Inamicul aici atacă tot mai înverșunat. Zile și nopți de rândul ne găsim sub bubuitul și sinistrul vuiet al morții. Schimbăm poziții după poziții, sector după sector, în misiuni tot mai grele. În timpul acesta, plotoanele noastre ocupă adesea amplasamente tot mai apropiate; noul camarad este lângă mine, încât îl cunosc tot mai bine și găsesc în el un suflet foarte ales și o inimă de viteaz. Nu cunoștea frica de moarte, ci o înfrunța cu eroism. Misiunile grele ce i se încredințează sunt îndeplinite cu multă bărbăție. Într'o zi, este atacat puternic într'un sector unde flancul era descoperit: luptă la disperare și prin dărzenia și iscusința sa, reușește să salveze un întreg regiment dintr'o situație foarte critică. Pericolele îl încercară la tot pasul, moartea îl pândește mereu: târându-se într'o zi din groapă în groapă, sub ploaia de gloanțe, până la oamenii săi pe care îi inspectează și îmbarbătează, găsește la întoarcere adăpostul său distrus de un proiectil de Brandt ce căzuse direct, în lipsa sa. Altă dată la

28 Sept., în sectorul de Palyjewo explozia unui proiectil căzut la câțiva metri, îi perforază casca care se găsea la câțiva centimetri de dânsul.

Încep seria atacurilor hotărâtoare în care se distinge prin avântul său, și înfățișat greaua misiune de-a cuceri satul Gniliacowo. În zorii zilei de 12 Octombrie, ce pun capăt unei nopți de adevărat infern, ni se anunță pregătirea de atac. La ora 9,30 pornim înainte prin ploaia de gloanțe pentru executarea celei mai grele misiuni de până acum. Sus pe creasta dealului din partea opusă a satului, artileria noastră deslănțuia un baraj nimicitor: totul apare ca într'o mare de praf și fum. Inamicul nu cedează: răspunde vijelios cu foc puternic de mitraliere și artilerie. Sub privirile noastre se prăbușesc case în care se găsea încă populație civilă.

În învălmășeala aceasta pe viață și pe moarte, sublocotenentul Cimpoescu, ce ocupase din timpul nopții o poziție foarte înaintată, pătrunde, prin surprindere, în liniile inamice; bolșevicii îngroziți o iau la fugă, unii sunt făcuți prizoneri sau cad sub focul nimicitor al atacatorilor. Pe tot sectorul lupta este foarte înverșunată; prizonerii curg mereu, mitraliere inamice instalate prin poduri de case seceră la disperare. Abia spre seară reușim ca să depășim satul și să ajungem în fața unor linii foarte puternic întărite, unde ne oprim. Inamicul e atât de aproape că ne atacă cu grenadele. Inserarea cade ca o binefacere, curmând o luptă ce nici o minte omenească n'ar putea-o povesti în cuvinte.

În întunerecul nopții spintecat adesea de explozii de obuze, se stabilesc legăturile și se face cu greu apelul luptătorilor cari au mai rămas. Târziu în noapte, un comandant de companie anunță cu durere pierderea a 3 comandanți de plotoane din unitatea sa. Între aceștia era și sublocotenentul Cimpoescu Petru. Căzuse grav rănit tocmai în timpul când rezistența inamică fusese înfrântă. Din clipele acelea groaznice, dar încununată de victorie, acest viteaz sublocotenent pronise să se așeze în rândurile eroilor neamului.

Ing. N. Gh. Balan.

Vasile Mitru.

Locotenent de rezervă din Infanterie.

Fost învățător și director al școlii din Tașca, jud. Neamț, Vasile Mitru era supranumit de colegii lui : „Argint viu“, pentru energia sa.

Totdeauna activ și preocupat de școala sa, el a muncit totă viața pentru a-și înzestra școala cu tot ce-i trebuie.

Și-a construit un local de școală de toată frumusețea, gospodărindu-l apoi cu toată grija pentru a putea servi de model satului său.

Prin curajul de care a dat dovadă în luptele dela Marea de Azov, Vasile Mitru își câștigase încrederea comandanților și subaltenilor săi.

Jertfa lui pe câmpul de onoare îndreptățește școala, colegii și mai ales pe tovarășa lui de viață, d-na Virginia Mitru, să-i poarte cu mândrie amintirea lui nepieritoare.

El a căzut, acolo unde peste veacuri va vorbi istoriei gloria armatei române, la 15 Februarie 1942, după ce mai înainte fusese grav rănit.

Joan Stănciulescu.

Slotnicer S. R. din Infanterie.

Absolvent al școlii normale din Piatra-N. în anul 1933, abia își începuse cariera, funcționând la școlile din Gindăoani și Gârcina, jud. Neamț. S'a remarcat dela început ca un element foarte muncitor. Bun și energic, a impresionat pe toți cu care a colaborat, prin conștiinciozitatea cu care-și făcea datoria.

Inzestrat cu o voință care întrecea puterile lui fizice, el privea viața cu o voioșie care-l făcea foarte mult iubit de elevii lui și de colegi.

Indeplinindu-și datoria de ostaș cu aceeași conștiinciozitate care-l caracteriza, a căzut grav rănit în ziua de 29 August 1941, în luptele dela Wajny, dându-și sfârșitul după 2 zile.

Mihai Nanea.

Sergent 3. R. din Vânători.

Invățător la școala din Răucești, jud. Neamț, Mihai Nanea era unul dintre acei modești dascăli de sat, care șlia numai de îndeplinirea chemării sale în mijlocul copiilor și sătenilor săi.

Născut la 30 Octomvrie 1907, el a căzut la 12 Septemvrie 1941 în luptele dela Friedenthal, dând astfel urmare glasului conștiinței lui din toată viața de a-și face datoria către țară cu prețul jertfei sale.

Învățătorul Vereșteanu Dumitru.

Mesteacăn - Calu - Neamț.

Dumnezeu în marea Sa înțelepciune, printre multe legi și reguli pe cari le-a orânduit la întemeierea lumii, a orânduit ca tot ce este scump, tot ceace este de valoare să se facă cu jertfe; și cu cât o orânduire va fi mai perfectă, mai superioară, să necesite jertte mai mari și mai scumpe. Și pentrucă făuritorii acestor orânduirii vor fi pomeniți generații dearândul, nu orice muritor de rând poate intra în rândul acestor eroi făuritori. Deci, dela început Dumnezeu însemnează pe acei sortiți amintirii veșnice.

Numai cunoscând acestea, ne supunem tăcuși atâtor jertfe tinere pe cari le-a cerut războiul sfânt până acum. Astfel, tineri cari ar fi putut trage drum nou în ramura din care făceau parte, au închis cu ei în mormânt, roadele unei munci de o viață și poate cheia unor probleme umane, pentru a căror deslegare s'au muncit și se vor munci, mulți.

Familia noastră dascălească, printre multe jertfe pe cari le-a dat pentru reîntregirea țării, cum poate nici o familie socială din Stat n'a dat, a pierdut încă pe unul din tinerii ei membri, cari abia răsărise pe firmamentul școalei românești: învățătorul Vereșteanu Dumitru.

Născut la 6 Martie 1919, moștenește dela tatăl său, Dl Colonel Vereșteanu, calitățile unui bun militar, virtuți cultivate și în familia mamei, acest focar de patriotism și eroism din satul răzășesc a lui Ștefan Vodă: Mesteacăn, jud. Neamț.

Face școala normală la P. Neamț, între anul 1931-39, unde se distinge ca element de elită al viitoareii profesiunii, prin inteligența lui vie, prin ascuțitul spirit critic, capabil de a dișeca și rezolva cele mai grele probleme de pedagogie.

Voluntar, face școala militară de ofițeri de rezervă dela Bacău în 1939-40, pe care o absolvește cu succes.

Câteva luni funcționează ca pedagog la școala normală din P. Neamț.

Din lecțiile pe cari le-a ținut, sporadic, incidental la școalele din jurul satului natal, se deducea treapta la care se situa, viitorul lui în familia noastră dascălească.

Mobilizat la 15 Iunie 1941, cu o săptămână înainte de începerea

horei macabre a morții, lasă cu ochii înrouași pe bătrâna lui mamă, cu aceeași veselie și bucurie finerească cu acelaș optimism care l'a caracterizat toată viața.

Incepe războiul în munții Bucovinei, înfruntând cu aceeaș veselie toate rezistențele bolșevice. În toate momentele critice, momente hotărâtoare pentru reușita atacului, o glumă a lui, o vorbă înviorătoare de spirit, descreșea și frunțile soldaților din plotonul său, și ca electrizați de acest optimism molipsitor, duceau la bun rezultat misiunile grele cari-i erau date.

La atac se ducea ca la petrecere, nu ca la moarte cumplită. În dimineața zilei de 20 Iulie 1940, cu un Reg. de Dorobanși pela Moghilev trece Nistru în urmărirea bolșevicilor.

Iată-i ajunși sub zidurile orașului Balta după lupte grele. Primește ordin ca el cu plotonul lui să ia parte la curățirea orașului.

Un bombardament satanic de artilerie și aruncătoare, oprea pe cei ce ar fi îndrăznit să intre în oraș. El în fruntea plotonului, cu acelaș dispreț de moarte, veșnic în picioare, dădea ultimele instrucțiuni înaintea plecării.

Iată însă că un obuz se sparge în fața lui și o schije blestemată îi retează jumătatea de deasupra a țestei craniului, spre uimirea camarazilor lui pe cari-i îmbărbătase atât de mult, conducându-i din isbândă în isbândă.

Firul vieții i s'a curmat fulgerător, așa încât n'a mai avut timp să-și filmeze viața pe dinaintea conștiinței.

N'a mai avut timp să-și vadă într'o ultimă străfulgerare, pe bătrâna lui mamă. N'a putut să-și treacă prin fața conștiinței nici pe prietenii și colegii lui și nici școala lui ideală, pe care atât de mult a iubit-o.

În după amiaza zilei de 6 August, sărbătoare creștinească, în onorurile pe cari le îngăduie vecinătatea frontului, trupul lui tânăr, oribil sfărțecat de schija dușmană, este scoborit în mormântul negru și rece din cimitirul bisericii Balta.

A tresărit vechea biserică a țarilor pravoslavnici, când armatele româno-germane i-au redat iarăși, după zeci de ani, podoaba ei: crucea, semnul biruinței lui Hristos.

Au tresărit și ceilalți morți pe cari atâția ani i-a îngropat fără lege creștinească, cioclii hidoși ai țarului roșu.

Pierderea lui o simte o mamă nemângâiată, o logodnică cernită, colegii și cunoscuții lui. Școala noastră primară, pierde pe unul din membrii de elită, care promitea mult pentru viitor.

Și acum Mitică drag, noi toți ceia ce te-am cunoscut, îți păstrăm, adânc săpat în inimi chipul tău tinerească. Cu acest chip în inimă cu semnificația jertfei tale tinerești, ne luăm angajamentul ca'n limita puterilor noastre să fim vrednici de jertfa ta. Copiii, pe cari i-ai iubit atâta, vor avea viu în față exemplul sacrificiului tău, prin care treci în veșnicie.

Const. Botez
Borlești

Un mănunchiu de eroi nemțeni...

Am în față ferparul, prin care Asociația Invățătorilor din Jud. Neamț, a luat lăudabila inițiativă de a pomeni pe cei căzuți la datorie, pentru Țară și Cruce.

Intre cei 40 eroi, căzuți pe câmpul de onoare, sunt nume pe care le cunosc, iar altele, îmi duc gândul în galeria amintirilor cu 10-11 ani în urmă. Pe unii din ei i-am cunoscut chiar dela început, când, în urma examenului de admitere, i-am scris în ordine alfabetică în cataloage și matricole, ca apoi, după 8 ani, să le întocmesc și să le înmănez diplomele de absolvire.

Banală, poate, dar duioasă amintire, pentru mine, care i-am văzut crescând zi de zi. Am vorbit și am cunoscut pe fiecare din ei.

La mulți le-am știut grijile, lupta cu greutățile de școală, pe mulți din ei i-am mângâiat și pe mulți i-am strigat ca premianți la sfârșitul anului, bucurându-mă, odată cu ei, ori de câte ori viața de școlar le dădea o bucurie. Amintiri mă năpădesc și nu știu cu care să încep, fiindcă toți îmi erau dragi și, pentru mine, fiecare avea aparte, ceva personal, afară de viața rigidă de elev.

Nicolae Bălan, născut în anul 1918 luna Martie ziua 13, în comuna Tg. Neamț, jud Neamț. Dela început era simpatic, cu chipul de copil blând și neprihănit. Sârguitor la studii și excepțional la purtare, întruchipa elevul ideal. L-am cunoscut și înțeles mai bine în ultima clasă, când fiind vorba de ajutoarea unui coleg sărac, cu cărți, „Niculiță,” cum îi spuneau colegii, l-a ajutat, rugându-mă ca fapta lui să rămână necunoscută pentru clasă, și mai ales pentru colegul pe care îl ajuta. M'a impresionat mult gestul și mai ales felul în care a fost făcut. Toți știu că și acolo pe câmpul de onoare, Niculiță și-a făcut datoria discret, dar cu prisosință. Nici nu se putea altfel. Cu sufletul delicat și zâmbetul de copil, deacolo, din cerul Eroilor străjuiește și îndeamnă vitejii la luptă.

Virgil Popescu, născut în Bălățeștii Neamțului, la 21 Februarie 1916, a venit la școala noastră după ce a terminat Gimnaziul din Tg. Neamț. În Iunie 1939 a absolvit-o.

Pare că-l văd, blond, cu ochii albaștrii, veșnic zâmbind, mereu gata să facă un serviciu. Ultima dată l-am văzut plutonier T. R. Venea în permisie și a stat până adoua zi, la cursă, în internat. Imi povestea entuziasmat că deabia așteapta ca să se ducă pe front. Nu o făcea din vanitate, ci din convingere, așa cum dealtfel își făcuse și la școală datoria. Mi-a amintit printre altele, o lecție de Istorie care îl impresionase și despre care avusese, ca elev, o conferință. Conferința se incheia cu cuvintele: „Nimic în lume nu-i mai sfânt și mai frumos pe acest pământ, decât să mori ca luptător, pentru-a Patriei onor!” S'a ținut de cuvânt și a căzut luptând eroic.

Alături de Patrie, școala este mândră de elevii săi.

Ion Sandu, născut în Broșteni, Neamț, la 10 Ianuarie 1916. Voinic depe valea Bistriței, ca elev, a fost pe cât de silitor, pe atât de cuminte.

În clasă trecea neobservat în pauze și meditație, pentru ca apoi în orele de curs, să se situeze printre cei dintâi. Vorbea așezat și convingător, fără gesturi de prisos. Încă depe băncile școlii se putea conta pe el, ca pe un om de ispravă, care nu dă înapoi când e vorba de datorie. Ca ostaș nu putea fi altfel. El care a trăit liber și s'a bucurat din plin de toate minunățiile depe valea Bistriței, nu putea îngădui, o clipă măcar, ochiul semeț al dușmanului, necum înaintarea lui. Așa l-am cunoscut și așa a murit. Camarazii, spun că deși rănit, n'a dat înapoi, ci cu mâna pe mitralieră a continuat lupta, îmbărbătându-și ostașii lui dragi, până în ultima clipă. Suprema jertfă a datoriei împlinite! Sandu a știut ce datorește Patriei și n'a stat o clipă pe gânduri.

Constantin Alexandrescu, născut în Băsești, ținutul Bacăului, la 22 Maiu 1919. Bunătatea personificată. Nu l-am văzut niciodată supărat sau nemulțumit. Fire deschisă și cinstită, a fost și coleg bun și elev eminent.

A funcționat, scurtă vreme, și ca pedagog, în care timp elevii au simțit binefacerile bunătății lui. Pentru toți se ruga, pentru toți intervenea. Când a plecat prima dată la concentrare, am mers împreună până la Bacău: eu la unitatea mea, iar el la a lui. La despărțire mi-a urat să ne vedem la Nistru. S'a ținut și el de cuvânt. Ca elev nu s'a desmințit niciodată. Ca ostaș, nici atât nu se putea. Nu degeaba imi vorbea el de „Borzeștii” lui Ștefan Cel Mare și de vuetul ce-l aduceau, pe vremuri, apele

Trotușului. Acum vuiau apele Prutului și ardeau malurile Nistrului, iar strigătul de desnădejde al fraților basarabeni, „Cosc-tache-al nostru“ îl auzise bine și l-a înțeles. A fost prezent și gata la datorie.

Teodor Grosu, pui de român din Căineni jud. R. Sarat, născut la 16 Dec. 1916. A venit la școala noastră, spunea el, numai de dragul Văii Bistriței și a munților ei. Im amintesc ce încântat era după o excursie la M-rea Bistrița și o învoire specială la Tarcău.

Sufletul lui duios și iubitor de natură, te făcea să vezi în el pe omul idealist, visător. Feciorul lui Oprișan Grosu, eroul din 1916-1919, a înțeles că moștenirea lăsată de tatăl său, nu poate fi pângărită de nimeni. Și n'a lăsat să fie pângărită. Într'o înclăstare eroică, visătorul de altă dată, a avut intuiția realității. În linia I-a, dând piept cu dușmanul, în luptele din preajma Baltei, a scris cu litere din sângele său că: nici pe-acolo nu se trece.

Gheorghe Tudoreanu, născut la 15 Mai 1919, în Tg. Ocna, Județul Bacău. Primele 4 clase, le-a făcut la liceul militar, la școala noastră venind în clasa V-a. Din primele zile s'a impus atât la studii, cât și la purtare. Ce îmbinare fericită între anii lui de liceu miliar și școala normală. Din ținuta lui ghiceai pe omul făcut pentru luptă dreaptă și dărză. N'avea ascunzișuri și nu iubia fățărnicia. Năcut la isvoarele „Coșnei“ și la poalele „Cireșoaiei“, tocmai în anul în care se plămădisse România Mare, „Ghiță“ purta în vinele lui sângele tatălui, Cpt. erou dela „Cireșoaia“, „Coșna“ și „Mosoare“, învățătorul N. Tudoreanu. Fiu de învățător erou, nu se putea să nu fie și el erou.

Din stejar, stejar răsare, iar din coapsa Daciei și a Romei, în veci s'or naște pui lei.

Gheorghe Fuciuc, născut la 7 Aprilie 1916, în Herești-Baia, a fost elevul școlii din clasa I-a. A reușit în clasa I-a primul și a terminat în clasa VIII-a tot primul. Nu știu, dar parcă am o strângere de inimă. Poate unde mi-am răscolit amintirile și am stat de vorbă cu „băleții“ sau poate Fuciuc mi-a fost mai drag. Il văd parcă în clasa I-a mic și sperios, cu ochii peste toate. Il vedeam, în orele libere, uitându-se cu nesațiu la hărți și tablouri. Alteori îl vedeam în hol-ul școlii, uitându-se la stampele vechi, sau la colecția de ouă încondeiate. Seara, în meditație, șeful de clasă Fuciuc, era cel dintâi la datorie și cu el clasa întreagă. Anii au trecut și Gheorghe s'a făcut mare. Imi amintesc cum într'o seară mi-a spus că are niște meditații și

că ar vrea să vadă cum stau „elevii lui“ cu notele. I-am împlinit dorința, și nu mică mi-a fost mirarea când am văzut cum notează pentru fiecare din „elevii“ lui, materiile, la care erau mai slabi pentru ca să-i ajute mai mult. Nu munca în plus mă interesează, ci rezultatul ei, spunea Fuciuc. Și avea dreptate. Conștiințiozitatea cu care își făcea Fuciuc datoria ca elev, ca șef de meditație, ca șef general, constituiau pentru el o lege dela care nu se abătea.

Dar pe adevăratul Fuciuc l-am cunoscut într'o zi la o excursie în Ardeal. Poposiți în ținutul Orăștiei, Domnul Demian, pe atunci director al liceului, ne-a ținut o cuvântare de bun soșit. Din partea absolvenților a răspuns Fuciuc, care timp de o oră ne-a ținut o lecție de istorie cum rare ori mi-a fost dat să aud. Dl. Demian, vechiul luptător ardelean, l-a îmbrățișat, iar din mulțimea adunată acolo, am auzit un glas care spune: „Un neam care are asemenea tineri, nu poate fi biruit niciodată“.

Dar am scăpat pe făgașul amintirilor dragi și greu mă despart de ele. Fuciuc, ca și ceilalți și-a făcut din plin datoria, luptând pentru Țară și Cruce. Un camarad de-al lui, îmi povestea cum prin darul cuvântului, Fuciuc își electriza ostașii.

Când era nevoie de faptă, exemplul îl da tot el cel dintâiu. Cu asemenea eroi, este adevărat că un neam nu piere. Fapta lor este mai presus de scrisul nostru. Este scrisă de ei înșiși cu sângele vărsat din plin pe glia strămoșească. Urmașii lor vor răscoli brazda apărută cu sângele lor, iar din ea va rodi, din plin, liniștea și pacea românească în hotarele „României Intregite“, așa cum au dorit-o „Ei“.

Acolo sus, în cerul Eroilor Neamului, sufletele lor curate vegează și se roagă. Ingenunchem în fața lor și-i preamărim. Noi n'avem morți ci numai eroi. Cinstirea erorilor nu se face cu lacrimi, ci cu fapte care să poată fi puse alături de ale lor.

Ioan Arnăutu.

Secretar

**Școala Normală de Băieți din
Piatra-Neamț**

Scrisoarea lăsată de învățătorul -- erou

Mihai Cojocăru.

„Dacă Dumnezeu va vrea ca eu să nu mă mai întorc acasă depe drumul pe care am plecat, rog pe părintele Constantin¹⁾ să aibă grijă de sufletul meu. Să-mi aducă oasele la Dobreni în vechiul cimitir și să le puie lângă acele ale răsbunicului.

Să pună o cruce simplă de stejar și să-mi facă strat pe flori. În fiecare an când va ieși dela înviere să-mi aprindă o lumânare la căpătâi ca să-și aducă aminte de mine. Restul să facă cum va ști el.

Tot ce este al meu rămâne Corneliei,²⁾ banii dela Cassa Corpului Didactic, aparatul de radio, cărțile, etc. După aceasta deslegare fatală o rog să se considere deslegată de mine și dacă i-o cere inima să se remărite. Am iubit-o prea mult și de aceea am amărit-o și mai mult.

Să ierte și să uite. Să se bucure de viață.

Aș vrea să las mamei, tatei și celorlați o amintire bună despre mine :

Să ierte tot ce le-am greșit și să uite. Să nu plângă după mine, căci mor pentru țară și cruce.

Frații, dacă vor voi, să lase, la momentul potrivit, cecece mi s'ar fi convenit mine dela părinți, bisericii și școalei.

Atunci când voi fi adus de alți în locurile care mi-au fost atât de dragi, să-mi cânte corul pe care l-am condus eu, o, „veșnica pomenire“.

Dumnezeu fie cu toți cei ce rămâneți. Să fiți cât mai fericiți. Uitați-mă !.

1) Părintele Constantin este fratele eroului, Preot Paroh al Bisericii din satul și comuna Dobreni, județul Neamț.

2) Cornelia este soția sa.

Scrisoarea trimisă de învățătorul--erou Vasile Vlad, părinților eroului Niculae Balan dela Tg.-Neamț.

24.IX.1941 Iosefsthal.

Dumnezeu este acel ce dă vieață tuturor ființelor de pe acet pământ. El le dirijează pe toate umplând pământul cu ele. Nimeni nu poate fi atotștiutor.

Acest drept îl are numai El. In fața Dumnezeirii și al destinului nu poate nimeni stăvili nimic. Suteam creația lui D-zeu și jocul destinului. Așa că ori ce am face, noi nu putem merge decât pe urmele legilor Lui, creștine; muncim, chinuim, ca la urmă să vedem ori roade, ori nenorociri.

Dumnezeu m'a întărit sufletește ca să văd multe din acestea. Oameni și iar oameni victime ale „raului comunist“. Am dus lupte zi de zi, ceas de ceas contra unui inamic numeros, bine organizat. Totuși l-am respins fugărindu-l în fundul Rusiei. Cot la cot cu camarazii noștri am dus greul vieții în luptele sângeroase de la Prut până aici. Suntem aproape de porțile Odesei. Cu sacrificii extrem de mari am putut ajunge până aici. Luptele sunt grele, dușmaul nu cruță pe nimeni, de la general până la soldat. Așa că noi cei intermediari, suntem legătura morții, între cei de sus, supremii comandanți și cei pe care îi conducem, ostașii noștri!

In această zi Dumnezeu m'a însărcinat să duc la groapă rămășițele unui erou care și-a făcut mai mult decât datoria. In ziua de 22 Septembrie în capul plutonului ce-i mai rămăsese, un glonte hain a lovit, fără milă pe cel mai scump și viteaz camarad al nostru, scumpul D-stră Culiță. In acea zi n'a avut stare. Umbla prin gloanțe de la un soldat la altul încurajându-i. A căzut trăsniț, glonțul l'a lovit la tâmpla dreaptă. Două zile a stat sârmanul între focurile dușmanului, mort. A fost până acum în 8 atacuri gata de sacrificiu pentru țară, neam și rege. Moartea nu a făcut altceva decât să-l treacă în rândul celor

drepti. Ca un erou s'a luptat și tot ca un erou a murit. Dumnezeu să vă întărească sufletele și să mă ertați, că ași fi vrut să vă scriu altfel de vești.

Astăzi 24/IX l'am dus la biserica din Iosefsthal unde după o sfântă slujbă l'am îngropat. Sicriul în care a fost așezat l'am făcut dintr'un dulap. Deasupra sicriului i-am pus un pot de scânduri ca să nu-l mai apese mormântul. Așa că stă ca într'un cavou. Când veți voi il puteți scoate ușor ridicând capacul, unde Culiță stă gânditor așa cum l'a prins moartea. La cap o cruce mare, neagră, pe care am săpat numele lui, iar în mijloc i-am pus fotografia în sticlă. Mormântul este împrejmuit cu pietre mari și deasupra o cruce albă stă în lungul mormântului. L-am fotografiat mort în sicriu. Dumnezeu a vrut așa. Am făcut tot ce s'a putut face aici pe front. Și acum această pierdere să nu vă fie fatală.

Sufletele de mamă și tată sunt îndurerate de pierderea unui fiu al lor. Dar să știți că Culiță este vrednic prin moartea lui vitejească. Ca un erou s'a luptat. Erou a murit și sfințele lui oseminte să fie pildă. Glorioasa armată română are numai ostași care știu să lupte pentru țară. Mor cu zâmbetul pe buze că pe Ruși i-a mai dat încă un pas înapoi.

Cutele durerii nu trebuie să brăzdeze pe fețele D-voastră. Să fiți mândri în durere că ați zămislit un erou, un sfânt. Și acum Dumnezeu să vă mângâie în veci. Eu mi-am făcut datoria de frate așa cum și-a făcut el murind.

Toți suntem sortiți morții !

Moartea este dată fiecăruia într'un fel, dar decât să nu-ți faci datoria și să te sustragi ei, mai bine să mori pe câmpul de luptă.

Câtă durere, câtă întristare și suspin nu aduc eu acum în casa D-voastră ! Încă odată Vă rog să mă ertați și să vă rugați pentru cei ce nu sunt în viață.

Cu toată stima,

Sublocot. rez. Vlad Vasile

Testamentul unui erou.

În luptele dela Dalnic, a fost străpuns, prin centeron, în fruntea plutonului său, de două gloanțe „dum-dum“ învățătorul sublocotenent *Sandu Leon Ion*. Ocupase o poziție dominantă — din fața sa — așezând, în vârful colinei mitraliera și dirijind, cu mâna sa focul spre nemilosul dușman de veacuri, a neamului românesc.

În toate împrejurările ; acasă, în familie, în școala primară, în școala normală și în armată a fost, totdeauna, un exemplu de harnică muncă, de bunătate și de purtare frumoasă. Era bun și blând. Era harnic și îndrăzneț. Nu se temea de moarte.

Când a plecat să-și apere țara, un adânc entuziasm l-a pătruns. Era chemat de suprema jertfă pe câmpul datoriei.

El nu înțelegea chinul și suspinul. Știa una și bună : „Țara ne cheamă. Hai s'o apărăm. Acum ori niciodată“. Cu aceste vorbe și gânduri a plecat, anul trecut la dragul lui regiment. Și-a luptat, cum știe românul să lupte — neobosit și cu nădejde. —

Multe au fost luptele la care a luat parte ; dar în cea dela Dalnic, dușmanul l-a nimerit și-a căzut rănit adânc în ziua de 9 Octombrie, 1941.

În dimineața zilei de 10 Octombrie, 1941, cele două gloanțe l-au înălțat la gradul de Erou al Neamului.

Este înmormântat în țințirumul dela Iosefsthal, alături de colegul său Bălan Neculai și de dragul căpitan Iorgu Dobre. Presimțindu-și sfârșitul, pe o carte de vizită și-a scris frumosul testament :

„Ultimile dorinți ale unui om care a murit pentru patrie“.

„Am murit pentru România !

„Vreau să fiu îngropat pe pământul românesc“.

„Rog pe cine m'a găsi, să-mi îndeplinească aceste dorinți.

„Bagajul să mi se trimită la familie, în comuna Broșteni-Neamț“.

Cei rămași în urmă : tată, soră, frate, veri, moși și mătușe dragi, nu pot plânge. Ei știu bine că jertfa ta, a fost cerută de apriga încordare, în care neamul românesc trebuie să-și găsească apărarea pământului său, în brațele de nădejde ale fiilor săi.

Dormi în pace erou al Patriei române, dragul nostru Jănică!

D. A. Gheorghiță

Comemorarea învățătorilor eroi

din județul Neamț, dela 29 Martie 1942.

Asociația Învățătorilor din jud. Neamț, împreună cu Inspectoratul școlar al jud. Neamț, au comemorat pe eroii învățători căzuți pe câmpul de onoare în războiul din anul 1941, cu prilejul adunării sale anuale în ziua de 29 Martie 1942.

S'a oficiat o slujbă de pomenire în Biserica Sf. Ioan Domnesc din Piatra-N., la care au participat reprezentanții tuturor autorităților civile și militare din oraș, familiile eroilor și un mare număr de învățători din tot județul.

Dăm, mai jos, cuvântările rostite cu acest prilej de reprezentanții: Clerului, a Ministerul Culturii Naționale și Cultelor și al Asociației Învățătorilor din jud. Neamț.

Cuvântul Părintelui Mihai Gavrilescu, reprezentantul corpului preoțesc.

Ingenunchiat-am astăzi, pe lespezile bătrâne, și roase de pașii credinții, ale sfântului și marelui Ștefan, ca să depunem prinosul nostru de adâncă recunoștință celor 40 de eroi și martiri ai credinții creștine, plecați din rândurile învățorimii nemțene.

Dacă generației unirii, i-a fost sortit să lupte pe meleagurile scumpului nostru Ardeal și în tranșeele Mărășeștilor pentru înfăptuirea idealului național, pentru care au sângerat strămoșii noștri, generației tinere de astăzi, i s'a lărgit cadrul jertfei: să moară pentru apărarea culturii universale și a civilizației creștine, pășind peste hotarele pământului strămoșesc și să lupte pe stepele Nogaiului, pe malurile Donețului și în Crimeea, împotriva fiarei apocaliptice, care intenționa să dărâme tot ceea ce spiritualitatea umană clădise cu trudă de milenii pentru fericirea universală.

Ca și'n războiul trecut, învățătorimea nemțeană și-a dat în prezent marea ei contribuție de jertfă, în marea luptă pentru stabilirea unui echilibru în spațiul vital european.

Cei 40 colegi scumpi și neuitați au părăsit cu drag altarele școalelor în care își topeau sufletele pentru luminarea tinerețului școlar, și-au lăsat în urmă familiile și satele lor scumpe și încingându-se cu spada credinții au plecat în fruntea camarazilor lor, din sațe, în războiul sfânt pentru apărarea crucii.

40 de cămine au rămas lipsite de ființele cele mai dragi, dar mândre de jertfele lor; 40 de catedre stau astăzi mândre de răscolitorii de suflete, de profesii, de crainicii luminii, atât de necesară în negura satelor noastre, care le-au stințit cu jertfa supremă.

În fruntea plotoanelor, la comanda companiilor, cu spada în mână și credința în suflete, au șters prin jertfa lor pata ce întunecase gloria scumpei noastre armate, dovedind prin lupta lor, vitejia dacilor, gloria romană și onoarea poporului românesc. Au strigat prin moartea lor, lumii întregi, că poporul românesc merită un loc de frunte în organizarea viitoare a Europei.

Cei 40 de martiri ai credinții creștine au mai radiat punctul negru din istoria învățătorimei române, punct fixat de către o parte din generația trecută, care dintr'o înțelegere greșită a fenomenelor culturii, căutase să se inhame la răspândirea concepției materialiste asupra lumii și istoriei, nedându-și seama că prin această acțiune cădeau robi tendințelor de distrugere a iudeo-masoneriei universale.

Cinste și onoare vi se cuvine atât vouă celor preamăriți astăzi cât și tuturor colegilor care prin lupta lor, v'ați integrat acum în senzul normal al funcțiunilor culturii.

Răscolind asemenea sentimente care fac onoare ființei umane, cu adâncă evlavie mi-aduc aminte în această clipă solemnă dar tristă, de scumpii noștri prieteni, de neastâmparatul gândului, al surâsului, al credinței și al faptei, de prietenul nostru drag Mihai Cojocariu, care ne-a întovărășit tot timpul în atâtea acțiuni ce fac cinste multora ca și credinții și care dacă a căzut zdrobit de anticrist, a murit cu zâmbetul pe buze ca și primii martiri ai erei creștine și conștient că moare pentru Sf. Cruce și pentru care *dovedit* în viață deplina dovadă că a cinstit-o ca un adevărat creștin.

Nu pot să uit toată viața pe veselul Popa Laurențiu, care prin vocea lui dulce și vervul său răscolitor, ne-a reconfortat sufletele noastre trudite, cu ocazia cercurilor culturale. Lipsa lor, constituie un gol adânc în sufletele noastre. Cu aceeași evlavie și recunoștință ne vom aminti toată viața de toți colegii morți din plotonul 40.

Biserica din jud. Neamț, în numele căreia am cinstea să vorbesc, îndeamnă la respectul și onoarea datorată acestor Eroii, pe toți colegii rămași în viață. Să luăm pildă de eroismul lor, iar sub candela credinței noastre care să ardă pururea în răsăritul tuturor școalelor, numele celor 40 să stea icoană vie de luptă pentru credință.

Biserica noastră prin preoțimea ei este și va fi pururea rugătoare

către bunul Dumnezeu ca să le primească jertfa lor ca și a martirilor din primele veacuri ale creștinismului.

Primește, Doamne, sufletele lor, în rândurile Sfinților și'n lumea ingerilor, cu aceeași dragoste cu care ei și-au dat viața pentru Sf. Cruce.

Cuvântul D-ului Inspector școlar C. Pricop,

reprezentantul Ministerului Culturii Naționale și Cultelor.

În trecut, în războiul de reîntregire, ca și acuma, în războiul nostru sfânt, învățătorii Țării și-au dăruit din plin tributul lor de sânge.

Ei au răspuns la prima chemare a nației cu tot avântul și cu conștiința clară că-și îndeplinesc cea mai sfântă datorie: a-părarea destinului neamului căruia aparțin.

Misionari modești ai culturii și civilizației în timp de pace, s'au dovedit luptători de elită și eroi pe câmpul de bătae.

În fruntea unităților ce le-au fost încredințate, s'au consacrat la înălțimea plină de vitejie și de glorie a strămoșilor.

Cu particularitatea lor cunoscută: simpli la vorbă și la port — ca niște căpetenii de oști dace — întunecați la chip, dar înspirați și cu duh în grăire, învățători — oameni așa de puțin pricepuți în petreceri rafinate, dar hotărâți și tari în fapte — au constituit pentru comandamente, pivoturi de nădejde în acțiunile grele și de sacrificiu.

Le găsim cea mai corespunzătoare asemănare în tipul ofițerului japonez. Ei, fără ipocrizie, anonimi o viață întreagă în mijlocul poporului, practică un patriotism adevărat, primitiv, păgân.

Strămoșii, Țara, Regele, sunt zeii la care ei se închină zilnic cu micile lor oști de țărânuși.

Țara se înalță astăzi ca și în trecut pe mulțimea eroilor, dintre care numărul învățătorilor este atât de mare.

Numai jud. Neamț, în actuala campanie, a dăruit 40 eroi învățători.

Încercam un sentiment de durere oridecâte ori aflam despre căderea vreunuia dintre ei.

Prieteni de muncă și de necazuri comune, colegi de frunte, cetățeni de elită, tineri și entuziaști, ei au onorat munca, au însuflețit masele și s'au dăruit total și necondiționat pentru siguranța și aspirațiile neamului.

Dar, în același timp, trăiam și un sentiment de mândrie,

pentru că jertfa lor a dovedit odată mai mult că misiunea de învățător nu este cu nimic mai prejos decât alta, în viața Statului; ci, dimpotrivă, o pildă vie, vrednică de urmat de întreaga colectivitate națională.

Pentru a le arăta întreaga noastră recunoștință și pentru a perpetua piiduitoarea lor jertfă, vom propune forurilor în drept, ca școlile cărora au aparținut să le poarte numele.

Deasemenea, căminele, bibliotecile, cantinele, toate să se onoreze luptând să obțină cinstea de a păstra nume de erou învățător.

Ministerul Culturii Naționale și Cultelor recunoaște marea jertfă a învățământului primar al Țării și prin persoana mea descoperă, ingenunche și se închină respectuos în fața tributului dat de învățătorimea nemțeană.

Dumnezeu să-i erte și să-i odihnească în pace!

Cuvântul lui Mihail Avadanei,

reprezentantul Asociației Învățătorilor din jud. Neamț.

Învățătorimea din județul Neamț s'a adunat în fața Altarului i pentru a pomeni cu pietate, pe aceia din rândurile ei care s'au jertfit pentru reîntregirea Țării și desrobirea fraților noștri de sub stăpânirea bolșevică.

Nu este o simplă întâmplare că rugăciunea noastră o facem înaintea altarului ctitorit de Ștefan cel Mare, pentru că nici un război din cele purtate în sbuciumatul nostru trecut, nu are mai mare asemănare cu legendarele războaie ale lui Ștefan cel Mare, ca războiul dus în zilele noastre de popoarele civilizate împotriva forțelor oculte ale comunismului asiatic.

Precum altădată buciumul lui Ștefan chema depe cuprinsul țării flăcăii și boerii, pentru a-și apăra țara de cotropire și Europa creștină de invazia păgână, astfel a sunat și chemarea Domnului Mareșal Antonescu, conducătorul Statului, la 22 Iunie 1941.

Sub sceptrul M. S. Regelui Mihai I, pe care noi îl vedem în curând Suveranul tuturor Românilor, glorioasa noastră armată a pornit în cel mai legitim și crâncen război ce a fost cunoscut de istorie.

Era Duminică dimineața, când s'a dat semnalul desrobirii pentru frații noștri, care de un an de zile nu mai știau de ziua Domnului și îndurau toate chinurile satanice ale unei stăpâniri fără Dumnezeu și fără lege.

Toți fiii Neamului au răspuns cu avânt, chemării la această luptă sfântă.

Acei, însă, în sufletul cărora cheinarea a avut cel mai adânc ecou, au fost desigur, învățătorii, alături de armată. Ei au trăit un an de zile, în așteptarea sublimei clipe de a merge să se jertfească pentru țară.

Trecuse aproape un an de nedreaptă stăpânire, asupra Basarabiei și Bucovinei și nici o hartă a României depe pereții școalelor nu a fost trunchiată. Învățătorii au stat cu cea mai mare dragoste, lângă sufletele copiilor și poporului, îndeplinind un sacerdoțiu și imprimând mai cu devotament decât totdeauna, integritatea Patriei noastre încălce.

A fost cea mai dramatică situație în care am muncit, pentru formarea și menținerea spiritului de revanșă.

Tainic, în fiecare sat, învățătorii au înscris în sufletele tuturor, dreptatea noastră, care a răbufnit năvalnic la 22 Iunie, pentru a înfige iarăși pe malurile bătrânului Nistru, tricolorul românesc.

Din adâncurile ființei noastre, sentimentul iubirii de Neam până la jertfă și acel de creștini apologeți, ne poruncise să punem mâna pe armă și să sdrobim nelegiuirea, Nerăbdători să desrobească, cât mai curând, pe frații care gemeau sub călcâiul celei mai diavolești stăpâniri și altarele de pângărire, învățătorii au plecat în rândurile oștirii, să lupte și să se jertfească pentru dreptatea Neamului și izbânda creștinătății.

Nu va putea niciodată, nici cea mai talentată pană să descrie urmele dezastroase ce a lăsat stăpânirea bolșevică, pe unde a trecut.

Sate părăginite, case pustii, biserici batjocorite, oameni îndobitociți de mizerie; moartea rânjind sinistru dela fiecare colț, pentru cei ce ar fi îndrăznit să mai creadă că ar putea să aibă și suflet. Groaza stăpânea peste tot, încât lumea se temea măcar să gândească în sine, la drepturile de viață ce sunt date de Creator tuturor făpturilor; se credea că și gândurile pot fi aflate, pentru a da apoi urmare nesfârșitelor chinuri pe care nu și le poate închipui nici cea mai bogată imaginație. Și, aceasta se petrecea în cele mai bogate pământuri, ale căror vlagă o sugeau o clică de nevropați, ce-și închipuiau că vor putea stăpâni lumea.

Pentru aceasta, cu atât mai măreață apare jertfa acelor, care au căzut luptând să ducă pe aceste locuri pustiite, soarele dreptății, al omeniei și balsamul credinței creștine.

Mulți dintre acei ce au pățimit toate ororile criminalei stăpâniri bolșevice, n'au apucat clipa desrobirii, fiind deportați din vreme; unde? nu știe absolut nimeni.

Intrasem într'un sat din Basarabia, de unde abia fugise armatele roșii; învățătorul, preotul și câțiva gospodari, care scăpaseră din mâinele lor numai datorită iuțelii cu care armata noastră a pătruns în sat, stăteau în genunchi pe marginea unui drum și sărutau pământul.

În alt sat casa învățătorului era pustie. El fusese luat noaptea cu faimoasa mașină neagră a G. P. U-ului, împreună cu toți ai casei, fără să poată cineva ști ce s'a făcut cu ei.

Și pietrele și apele, pământul tot ne chema să-l desrobim, că nu mai putea răbda atâtea nelegiuiri.

Iată pentru ce am luptat, luptăm și vom lupta până la victoria deplină.

Iată ce misiune frumoasă au înțeles să-și împlinească cu sfințenie eroii învățători care s'au jertfit pe altarul Patriei

Astăzi într'un scurt popas, cu legitimă mândrie, am venit să preamărim jertfa învățătorilor căzuți pe câmpul de onoare, cărora le'nchinăm o clipă de reculegere,... ca să învețe toată lumea cum trebuie să-și înțeleagă menirea în viață orice fiu al Neamului românesc și să ne întărim cu toții sufletește, pentru a continua cu îndârjire lupta până la capăt.

Ei, învățătorii, țin vie flacăra iubirii de Țară și Neam întotdeauna; ei cheazășuesc redresarea în vremuri de restriște, iar în timp de război încadrează armata în majoritate ca ofițeri de rezervă.

Este un adânc tâlc în faptul că prima jertfă dintr'un regiment de Dorobanți în războiul din 1941, a fost învățătorul Nicolae Tanasă, tot așa precum și cel din urmă căzut în fața citadelei Odesa, a fost învățătorul Sblt. r. Vasile Vlad. Alături de ofițerii activi ai armatei și de vitejii noștri soldați, victoriile din 1941 s'au dobândit prin jertfa fără seamăn a învățătorilor, între care județul Neamț are 40.

Cumintele și înțeleptul înv. Gheorghe Săvinescu-Crăcăoani, locot. rezervă, căzut la Dalnik în ziua de 19 Sept. 1941, iată ce scria la 9 Sept. soției și celor trei copii ai săi:

„În cazul când va trebui să cad, să nu vă pierdeți curajul, „ci să fiți mândri că soțul și tatăl vostru și-a dat viața pentru Țară, „Rege, credință și civilizație“.

„Aș fi foarte supărat pe ceea lume, dacă aș vedea că mă „plângeți mereu, că mă regretați mereu. Acestea le-am urit, căci „paralizează voința și puterea de muncă“.

„Fiți încrezători în steaua voastră, căci oricât ați trăi, în fața „veșniciei e tot o clipă, așa încât odată ne vom vedea iarăși „împreună“.

„Aș fi supărat dacă această scrisoare ar fi în casă prilej de „durere și lacrimi“.

Conștiincios prin excelență, bun și drept, înv. Gheorghe Săvinescu este expresia omului ce a știut să-și facă cu seninătate suprema datorie către Țară.

Bun și optimist totdeauna, înv. Iorgu Popescu dela Buhalnița, locot., rezervă scria depe front celor rămași acasă în Iunie 1941: „Măi pușorilor, dacă cineva mi-ar fi dat lumea întreagă nu m'aș fi simțit mai fericit decât mă simt când mă gândesc că: eu cu 4

mitralere și vr'o patruzeci de oameni facem parte dintre acei chemați să reîntregim hotarul ce am avut“.

Mândru de a-și face datoria către Țară, el cade la 8 Iulie lovit de o schijă, pe mitraliera cu care trăsesese personal toate cartușele în dușmanul numeros și îndârjit.

Colegi de clasă în școala normală, înv. Spiridon Barcan, Vasile I. Vasiliu-Certieni și Vasile Gh. Vasiliu-Văleni, toți locotenenți de rezervă, s'au jertfit cu eroism înfruntând moartea, despre care Spiridon Barcan spunea că dansează în jurul lui, dar nu l-a lovit și crede că nici nu va reuși. „Dar și de va veni, nu mă va surprinde, căci nu am venit aici să cruț nimic pentru îndeplinirea datoriei sfinte“.

Tânăr înzestrat cu frumoase calități, Ioan Darie dela Cuejdiu, sblt. rezervă, pe care îl iubeau foarte mult ostașii lui ca și sătenii și elevii și-a făcut datoria cu conștiința clară că noi nu însemnăm nimic decât dacă ne dăruim Neamului.

Refugiați din Ardeal, cu durerea de a-și fi lăsat pământul scump în stăpânire străină, s'au jertfit cu curaj impresionant, învățătorii: Nicolae Găină, sblt. rezervă, Ioan Răhlea, locot. rezervă, Constatin Vasile, locot. rezervă, Teodor Frumusache, Mihai Pleoți și Pavel Sorbală.

În chip tainic și de sigur în chinuri grozave s'a jertfit luminatul înv. Mihai Cojocar, dela Dobreni ca Plotonier T. R. Grav rănit într'o luptă corp la corp, după care el nu mai putea merge, el se adiesă ostașilor care voiau să stea cu el; „lăsați-mă pe mine că și așa nu mai pot lupta și fugiți ca să scăpați și să mă răzbu-nați“.

Așezat și netemător de moarte, a căzut lovit de o schijă în frunte Ioan D. Gherasim dela Țibucanii de Sus, sblt. rez. Iși iubea ostașii ca pe copiii lui și voia să-i știe în siguranță pe ei; el nu se ferea deloc.

Eroic, în lupta dela Călărași-Lăpușna, au căzut în ziua de 8 Iulie: rez. Cimpoșu Petru dela Broșteni, ca un brad; plot T. R. Popa Laurențu dela Ișvoare, care mai înainte înveselea tranșeele cu cântecul lui fără pereche; plot T. R. Simionescu Gavril dela Bistrițioara, un băiat cuminte și tăcut, fiindcă avea să vorbească așa de frumos, mai apoi, jertfa sa.

În primele lupte a căzut cu fruntea sus, inimosul sblt. rezervă Mustea Vasile, a cărui ambiție cunoscută, a fost de a contribui cu jertfa sa la reîntregirea țării.

Tineri, veseli și cutezători și-au dat viața: plot T. R. Vasile Catană dela Ghindăoani, Ionel Crivăț dela Ruseni și Ioan Stănculescu dela Cut. Pe cât erau de veseli și deschiși la suflet în viață, pe atât au fost de cutezători în fața morții. Vasile Catană a căzut în acelaș loc cu lt. Gh. Săvinescu, cu care au fost împreună mutilați de bolșevici în chip sălbatec.

Cuminți și liniștiți ca niște fete mari, dar nu mai puțin curajoși în lupte, s'au jertfit: plot T. R. Nicolae Oblon dela Mastacăn-Calu, Nicolae Lupașcu dela Buhuși, Mihai Nanea dela Răucești și Dumitru Vuza dela Grumăzești.

Tineri absolvenți ai școlii normale care încă nu-și începuse funcționarea la catedră, au căzut cu avântul și abnegația caracteristice tineretului: sblt. rez. Dumitru Vereșteanu, băiat foarte curajos, era gata oricând să îndeplinească cele mai grele misiuni; el a fost primul ofițer căzut din Regimentul său, la Balta în ziua de 4 August; sblt. rez. Nicolae Balan și Virgil Popescu, fratele lt. Iorgu Popescu; sblt. Ioan Sandu, un băiat pe cât de așezat și cumpănit pe atât de hotărât și îndrăzneț în lupte; sblt. Vasile Vlad care se cerea totdeauna să fie trimis în misiunile cele mai periculoase; sblt. Crișu Manoliu, sblt. Gh. Cotosa, plot T. R. Alexandrescu C., sblt. Tudoranu Gh., Teodor Grosu, Gh. Fuciuc, Nichita Irimia și Constant n Fulger.

Ultima jertfă dintre înv. jud. Neamț este lt. rez. înv. Vasile Mitru dela Tașca, căzut în luptele din Crimeea. Prin spiritul său de jertfă, lt. Mitru a impresionat pe comandantul său, care a comunicat admirația lor pentru faptele de arme ale lui Vasile Mitru, prin scrisoarea trimisă familiei sale.

Jertfă sublimă pe altarul Patriei, toți aceștia sunt pietre de temelie a României Mari și veșnice.

Acum gândul nostru se îndreaptă către mândrele familii care au avut fericirea de a da țării ce au avut mai drag și mai de nădejde. Toată recunoștința și toată grija noastră, acestor familii, cu care împărtășim și durerea și mândria.

Vouă dragi Eroi, care vegheați asupra noastră din zările senine, noi cei rămași vă jurăm să urmăim că toții pilda voastră. Vom stăpâni și apăra cu îndârjire pământul desorbit cu jertfa voastră și ne vom jertfi până la unul, de va fi nevoie, pentru victoria deplină a credinței și dreptății pentru care ați căzut.

Vom păstra cu sfințenie memoria voastră și vom da pilda voastră măreață tuturor generațiilor ce vin după noi.

Ingenunchiați în fața jertfei voastre, noi am venit să luăm tărie sufletească din tăria voastră; curaj din curajul vostru; credință din credința voastră și să pornim apoi să ducem lupta mai departe, până la victoria deplină.

Adunarea Generală a Asociației Invățătorilor a trimis, apoi, următoarele telegrame

Majestății Sale

Regelui Mihai I

București.

Invățătoarele și învățătorii județului Neamț, adunați în Congres anual, după ce au ingenunchiat în fața altarului pomenindu-și pe cei 40 colegi din județ morți eroic, în războiul contra bolșevismului, își îndreaptă gândul către Majestatea Voastră, rugându-Vă respectos să primiți asigurarea devotamentului lor și a jurământului că sunt gata de ori ce jertfă pentru Țară și Tron.

Să trăiți Majestate.

Președinte, I. Radu.

Domniei-Sale — Domnului

Mareșal Ioan Antonescu — Conducătorul Statului.

București.

Invățătoarele și învățătorii județului Neamț, adunați în Congres anual, după ce și-au pomenit în genunchi în fața altarului pe cei 40 colegi morți în războiul dreptății neamului, făgăduesc solemn, că fiind pătrunși de jertfa celor mai scumpi dintre ei vor sta până la unul să răspundă înaltei chemări a Domniei-Voastre, punându-se în serviciul Țării, Regelui și Conducătorului, cu trup și suflet.

Să trăiți Domnule Mareșal.

Președinte, I. Radu.

Domnului Prim-Ministru

Mihai Antonescu

București.

Învățătorii și învățătoarele din județul Neamț adunați în Congres anual, după ce și-au pomenit în fața altarului pe cei 40 colegi morți în războiul cu bolșevicii, fiind pătrunși de spiritul jertfei lor și adânc mișcați de nădejdea și încrederea ce le-ați arătat-o prin organizația națională de educație, făgăduesc solemn, că vor fi cei mai credincioși soldați în munca pentru întărirea Patriei și ridicarea Neamului.

Dumnezeu să Vă ajute.

Președinte, I. Radu.

Domnului Profesor I. Petrovici
Ministrul Culturii Naționale.

București

Învățătorii și învățătoarele județului Neamț, au ingenunchiat azi în fața altarului și sguduiți sufletește și-au pomenit pe cei 40 învățători din județ, morți în războiul contra bolșevismului.

Intăriți de spiritul jertfei lor, Vă asigurăm că vor ști să munciască până la sacrificii pentru școală și ridicarea Neamului nostru.

Să trăiți să-ne ajutați.

Președinte, I. Radu.

Domnului I. C. Petrescu
Ministru Subsecretar de Stat al Culturii Naționale.

București

Învățătoarele și învățătorii din județul Neamț adunați în Congres anual, după ce au ingenunchiat în fața altarului pentru cinstirea a 40 colegi morți în războiul pentru paza crucei și întregirea neamului, își îndreaptă gândul către Domnia-Voastră asigurându-Vă de respectul și dragostea ce v'o poartă și făgăduind a fi veșnic la datorie.

Președinte, I. Radu.

Domnului Th. Iacobescu
Președintele Asociației Generale a Învățătorilor

Str. Sf. Apostoli 14, București.

Învățătoarele și învățătorii județului Neamț, adunați în Congres anual, după ce și-au pomenit în fața altarului pe cei 40 colegi morți în război, Vă roagă să primiți asigurarea dragostei ce Vă păstrează și urarea să ajungeți să prezidați Asociația învățătorilor Români uniți, în România întregită.

Președinte, I. Radu.

S'au primit, până acum, următoarele răspunsuri :

Domnului Ion Radu

Președintele Asociației Învățătorilor.

Piatra-Neamț.

Mulțumesc călduros învățătorilor și învățătoarelor județului Neamț, pentru sentimentele exprimate cu ocazia adunării în Congres anual.

MAREȘAL ANTONESCU.

Domnului Ioan Radu

Președintele Asociației Învățătorilor.

Piatra - Neamț

Vă mulțumesc călduros pentru profeslunea de devotament ce-mi faceți în numele învățătoarelor și învățătorilor din Județul Neamț, și pentru gândul D-v. de buni Români.

Primiți, vă rog, mărturia unei alese considerațiuni.

**Vice Președintele Consiliului de Miniștri,
MIHAI ANTONESCU**

Domnului Ion Radu

Președintele Asociației Învățătorilor.

Piatra-Neamț

Mulțumesc colegilor învățători și le urez deplin succes.

**Ministru Subsecretar de Stat,
I. C. PETRESCU.**

Redacționale.

1. Manuscrisele pentru revistă, revistele de schimb și alte publicații se trimit pe adresa : Casa Învățătorilor, Str. Petru-Rareș, 54, Piatra-Neamț.

2. Revistele de schimb și orice publicații primite, vor fi recenzate.

3. Rugăm pe domnii colegi din județ, în special pe acei ce funcționează la școlile de experimentare centralizate pe plăși, să ne trimită articole despre rezultatele aplicării programei de învățământ.

4. Orice încasare pentru revista „Apostolul“ o face d-l D. A. Gheorghijă, casierul revistei.

5. Abonamentul anual al revistei „Apostolul“ costă 100 lei. Numărul costă 20 lei.

S U M A R U L :

1. Invățători ai poporului și eroi ai Patriei . . . *M. Avadanei*
 2. Biserica și eroii Neamului *Ec. I. C. Manoilescu*
 3. Scrisoare † *Gh. Săvinescu*
 4. Gh. Săvinescu, M. Cojocaru, V. Catana *M. David-Ghindăoani*
 5. Iorgu Popescu * * *
 6. Spiridon Barcan *N. Mihailescu*
 7. Ioan Crivăț *Const. Tica*
 8. Ioan D. Gherasim *Vasile Iovu*
 9. Gheorghe Cotosa *Ioan Arnăutu*
 10. Vasile Gh. Vasiliu * * *
 11. Vasile I. Vasiliu * * *
 12. Ioan Darie * * *
 13. Nicolae Găină * * *
 14. Laurențu Popa * * *
 15. Gavril Simionescu * * *
 16. Nicolae Oblon *Const. Botez*
 17. Constantin Vlase *Alex. Gh. Iliescu*
 18. Vasile Mustea * * *
 19. Nicolae Lupașcu * * *
 20. Petre Cimpoeșu *Ing. Gh. Balan*
 21. Vasile Mitru * * *
 22. Ioan Stănciulescu * * *
 23. Mihai Nanea * * *
 24. Dumitru Vereșteanu *Const. Botez*
 25. Un mănunchi de eroi nemțeni *Ioan Arnăutu*
 26. Scrisoare † *M. Cojocaru*
 27. Scrisoare † *Vasile Vlad*
 28. Testamentul unui erou *D. A. Gheorghită*
 29. Comemorarea învățătorilor eroi dela 29.III.1942 * * *
 30. Telegrame * * *
-
-